

AZ ÁLLATOK ÓRE.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg védnöksége alatt álló
ORSZÁGOS ÁLLATVÉDELMI EGYESÜLET
KÖZLÖNYE.

SZERKESZTI :

Dr. SZALKAY GYULA,

AZ EGYESÜLET IGAZGATÓ-TITKÁRA.

ÁLLAMI FŐREÁLTANODAI RENDES TANÁR, AZ AARAU, BÉCSI, BRÉMAI,
DRESDAI, KRAKKÓI, SCHLESWIGI ÉS TURINI ÁLLATVÉDŐ-EGYESÜLETEK
TISZTELETBELI TAGJA, AZ OSZTRÁK-MAGYAR TISZTVESELŐ-EGYESÜLET
BUDAI SZÖVETKEZETÉNEK ELNÖKE.

BUDAPEST, 1894.

RÓZSA K. ÉS NEJE KÖNYVNYOMDÁJA.

Egyesületi mondanivalók.

Hivatalos helyiség: **Budapest, IV. kerület, kalap-utcza 12., I. emelet, 4. ajtó.**

Hivatalos órák naponként délután 4—6-ig tartatnak, amikor a pénztáros felvilágosítást ad, feljelentéseket, tagsági nyilatkozatokat, tagdíjakat stb.-t elfogad.

Az igazgató-titkárral pedig szerdán és szombaton 4—6-ig lehet értekezni.

Az évi-díj beküldésének könnyebbitésére e számhoz vidéki tagtársaink számára postautalványt mellékelünk. Három hónapon túl a tagdíjak az illetők költségére postamegbizással fognak beszedetni.

Kérjük azon tagtársainkat, kik tagsági díjukkal még hátralékban vannak, a tagsági díjat az egyesület hiv. helyiségébe minél előbb beküldeni.

Legfontosabb és legégetőbb szükség fiókegyesületek alakítása, kérve kérjük tagtársainkat, legyenek szivesek ismerőseik körében oda hatni, hogy a humanitásnak minden ágára, tehát az állatvédelemre is terjeszszék ki figyelmüket, hogy minél több fiók alakíttassék.

Alapszabályaink legfontosabb pontjait ime ide iktatjuk:

Kivonat az „Országos Állatvédő Egyesület” alapszabályaiból.

Czélja:

2. §. a) Az állatokat mindenféle kínzás és zaklatás ellen, a fennálló törvények keretén belül mozgó eszközökkel megvédelmezni; ide értvén a madarak elfogása és fészkeiknek kirablása ellen való megvédelmezését is;

b) oda törekedni, hogy az országban minél nagyobb számmal létesüljenek ehhez hasonló czélú egyesületek.

4. §. Az egyesület nem a hatóság ellenében, hanem annak támogatására van hivatva. Ennélfogva mindent megtesz arra nézve, hogy jogi személy jellegével felruháztatva közhasznú, és ugy erkölcsileg, mint gazdasági tekintetben fontos működését minél hathatóbbá tehesse.

Eszközök:

5. §. a) Jóindulatu felvilágosító közbelépés által, szükség esetén a hatóság közbenjöttével az állatok zaklatásának és kínzásának megakadályozása;

b) jó példával előljárva az oktatólag és felvilágosítólag való hatás;

c) az okszerű állatvédelemnek irodalmi úton való terjesztése, kivált az iskolára és serdülő ifjuságra való tekintettel is;

d) előadások segítségével, melyeket az egyesület ugy a főváros egyes kerületeiben, valamint az ország különböző helyein a létező előítéletek eloszlatása és fiókegyesületek létesítése czéljából kiválóbb szakférfiak által tartat;

AZ ÁLLATOK ÖRÉ

Megjelenik
január, ápril,
július és
október 1-én.

Előfizetési ár
nem tagok részére
2 frt az egész évre.

Az egyesületi
tagok 1 frtnyi tagdíj
fejében kapják: az
„Állatok öré“-t,
és az „Állat-
védők naptárát“.
A többi kiadvá-
nyokat olcsóbban.

Szerkeszti az
Országos Állatvédő-
Egyesület meg-
bízásából

Dr. SZALKAY GYULA
igazgató-titkár.

Hivatalos helyiség:
IV., kalap-utca 12. sz.

Szerkesztő lakása:
II., Fazekas-tér 8., I. em.

Egy-egy füzet ára
25 kr.

Azokért szólunk fel, kik magukért nem tudnak beszélni.

A hű madarak.

Levél a virágtól,
Virág dalos ágtól,
Vándormadár elvált
Leveletlen fától,
A hazai tájtól.
Kik itthon maradtak,
Szomorúan járnak...
Adjatok magocskát,
Szél ellen buvócskát,
Szegény hű madárnak!

Kik levélhulláskor
Napkeletre mentek,
Most az öröm szárnyán
Ringanak, szép táján
Pálmaligeteknek.
Arany bogarakból
Vígán lakomáznak...
Adjatok magocskát,
Szél ellen buvócskát,
Szegény hű madárnak!

Dideregve, éhen
Udvarunkra térnek,
Bánatos szemekkel,
Panaszos énekkel
Könyörögve kérnek.
Oltalomért hányszor
Ablakunkra szállnak!
Adjatok magocskát,
Szél ellen buvócskát,
Szegény hű madárnak!

Itt született szegény
Ezen a szép tájon,
Zúgó Tisza mellett,
Zúgó Duna mellett,
Zöldleveles ágon.
Ha puszta is: hive
A hazai tájnak...
Adjatok magocskát,
Szél ellen buvócskát,
Szegény hű madárnak!

Pósa Lajos.

Ő császári és királyi Fensége

JÓZSEF FŐHERCZEG

védnöksége alatt álló

Országos Állatvédő-Egyesület Budapesten.

Mélyen tisztelt társegylet!

Miután az állatvédő-egyesületek nemzetközi XI. kongresszusa Bernben elhatározta, hogy legközelebbi ülését Budapesten tartja meg, teljes tisztelettel hívjuk meg a tisztelt társ-egyesületet az 1896. évi nagy szünetében Budapesten tartandó immár XII. nemzetközi kongresszusunkra.

Ezzel kapcsolatosan bizalommal kérjük fel a tisztelt társ-egyesületet, sziveskedjék velünk tudatni, vajjon minő kérdéseket kíván ez alkalommal megvitatás tárgyává tenni? Kívánatos, hogy a tárgysorozat ne helyi, hanem közérdekű kérdéseket öleljen fel.

Sziveskedjék egyuttal a tisztelt társ-egyesület velünk tudatni azoknak a tagtársaknak neveit, a kik hajlandók volnának a javaslatba hozott kérdések felett értekezést tartani.

A kongresszusra vonatkozó becses nyilatkozatukat ez év végeig kérjük ide küldeni. A későbbben érkező közleményeket az idő rövidegsége folytán figyelembe nem fogjuk vehetni.

Az állatvédelem eszméje évről-évre hódít. Azok, akik az emberiség érdekében az állatokról is gondoskodnak, akik az erkölcsök nemesedését várják az állatokkal való emberies bánásmódtól, magyar hazánk székes fővárosát tüzték ki találkozó helyül. Az ó- és újvilág tehát képviselve lesz az állatvédők nemzetközi kongresszusán Budapesten. Vállvetve hasunk tehát oda, hogy az állatvédelem magasztos törekvéseit sikerre vezessük és vendégeinket a magyar szellem, a magyar érzület iránt is tájékoztassuk.

Fogadja a tisztelt társ-egyesület kiváló tiszteletünk nyilvánítását, melylyel maradunk

Budapest, 1894 október hó 1-én.

az Országos Állatvédő-Egyesület Budapesten.

Dr. Verédy Károly,
kir. tanácsos, elnök.

Dr. Szalkay Gyula,
igazgató-titkár.

Société protectrice des animaux à Budapest

Protecteur :

Sa Majesté Impériale et Royale

L'ARCHIDUC JOSEPH.

P. T.

La soussignée Société protectrice des animaux à Budapest se fait un devoir de vous avertir par cet écrit que le XI-e Congrès international de la Société protectrice des animaux, passé le mois d'août dernier à Berne, a décidé que le XII-e Congrès aurait lieu en 1896 à Budapest, à l'occasion de l'Exposition jubilaire célébrant le millième anniversaire, de l'entrée des Hongrois en leur pays.

Nous avons donc l'honneur d'inviter cordialement chez nous toutes les sociétés analogues à la nôtre en demandant de vouloir bien nous honorer de leurs sentiments fraternels et en les priant de nous faire connaître toutes les questions qu'elles voudraient voir discutées et qui pourraient avoir un intérêt général et en voulant bien nous procurer tous les documents qu'elles jugeront précieux, nécessaires ou convenables à favoriser le Congrès.

Nous vous prions en nous envoyant ces documents de vouloir bien nous faire connaître le nom et l'adresse des personnes qui voudraient avoir la bonté d'entreprendre les fonctions que le Congrès daignera leur confier avec reconnaissance.

Le temps qui nous reste étant très court, nous vous prions instamment de vouloir bien nous envoyer ces divers renseignements jusqu'à la fin de l'année courante au plus tard.

Nous sollicitons une active participation à notre entreprise et nous espérons que vous voudrez bien y contribuer en nous envoyant des motions, des idées élevées auxquelles nous pourrions donner la publicité dans un plus grand et plus vaste cercle montrant, qu'avoir un bon cœur pour les animaux sert à ennoblir et répandre l'ambition et la moralité des hommes surtout dans les classes populaires!

J'ai l'honneur, monsieur, de vous saluer avec respect et au nom de la Société protectrice des animaux à Budapest, Hongrie.

Budapest, le 1 oct. 1894.

*Charles Verédy*docteur en ph. et Conseiller royal,
Président de la Société.*Jules Szalkay*professeur, docteur en philosophie
Directeur de la Société.

Unter dem Protectorate Seiner kaiserlichen und königlichen Hoheit
 des
Erzherzog Josef
 stehende Ungarische Landes-Thierschutzverein
 zu Budapest.

P. T.

Der unterzeichnete Thierschutzverein zeigt hiermit ergebenst an, dass der heuer im August zu Bern tagende XI. internationale Thierschutz-Congress zum Beschlusse erhob, dass der XII. Congress im Jahre 1896 in Budapest in Verbindung mit der tausendjährigen Jubilaeum- und Ausstellungsfeier des Landes abgehalten werden wird.

Indem wir hiermit unsere ergebenste Einladung machen, ersuchen wir zugleich die Brudervereine, uns eine collegiale Gesinnung entgegen zu bringen, uns gefälligst jene Traktanten bekannt geben zu wollen, welche sie einerseits als zweckentsprechendes und nothwendiges, andererseits als eines für das Ansehen eines Congresses würdiges Thema betrachten. Nur solche Themata's sollen in das Bereich der Besprechung gezogen werden, die alle und jede Vereine interessirt und welche der Natur der Sache nach berufen sind, die allgemeinen humanitären Principien um ein gut Stück weiter vorwärts zu bringen. Mit den zu behandelnden Fragen bitten wir zugleich eventuell jene Persönlichkeiten bekannt geben zu wollen, welche das Referat zu übernehmen geneigt, oder welche zu diesen Behufe aufzufordern wären.

Da die Zeit kurz, so bitten wir, bis Ende Dezember dieses Jahres Ihre diesbezügliche Meinung uns zukommen zu lassen.

Wir ersuchen vorläufig um eine recht rührige, geistige Betheiligung; jeder Verein und jeder Einzelne möge sein Schärfflein beitragen, damit die schönen Ideen, welche von uns wenigen bisher gehegt und gepflegt, in immer grössere und weitere Kreise gelangen und dass damit das ethische und sittliche Gefühl der Menschheit veredelt und erweitert werde.

Budapest, 1. Oktober 1894.

Es zeichnet im Namen

des Landesthierschutzvereines zu Budapest, Ungarn:

Dr. Carl Verédy,
 königl. Rath, Präsident des Vereines.

Prof. Dr. Julius Szalkay,
 Direktor des Vereines.

The Society for the Prevention of cruelty to Animals
 Budapest, Hungary,
 under Patronage of His Imperial and Royal Highness, the
ARCH-DUKE JOSEPH.

We, the Representatives of the above named Society, have the honour to inform all the Sister Societies, that, at the International Congress of all such Societies, held in August 1894, at Bern (Switzerland), it was decided that the next International Congress, should sit at Budapest, at the time of the National-Exhibition, and Thousand year's Jubilee of the Hungarian People.

Cordially then, inviting to this same Congress the Representatives of all such Societies as sympathize with us, we at the same time, request them to afford us the help of their advice now, in the choice of Subjects to be treated, naturally subjects of common interest, to one and all of these Societies, Subjects which should be based on the soundest and broadest principles of Humanity, most calculated to advance our great and noble cause; and object, namely, the Suppression of Cruelty in Man, which helps so powerfully the Work of real Civilization, in all countries!

At the same time we beg to be kindly favoured with the names of those gentlemen who may be entrusted with, or feel inclined to accept, this Mission, and this with the above mentioned Treatises, if possible, before the end of December, 1894, time being short.

We hope, our Friends in all Countries will help us at this Congress, to extend the higher ideas concerning the right of the defenceless among the lower Creation, to that love and consideration towards animals to whom we owe so much, which can only ennoble the Heart and Mind of Man.

Begging you, once more, to grant us a lively interest in our wishes, in the Name of our Society, we have the honour Sir 1.

We have the honour, Sir, to remain
 yours very Sincerely.

Dr. Charles Verédy
 Kings Counsellor
 President of the Society.

Prof. Dr. Julius Szalkay.
 Director of the Society.

1894 october 1-st Budapest IV. Kalap-uteza 12. Hungary.

A XI. nemzetközi állatvédő kongresszus Bernben.

Dr. Szalkay Gyula jelentése.

Ez év augusztus hó 12-től 15-ig tartatott meg Bernben, Svájc szövetségi városában, a nemzetközi állatvédő-kongresszus. Az eddig tartottak közül ez volt a leglátogatottabb, nemcsak a megjelentek számára nézve, mivel közel 200-an vettek részt benne, hanem azért is, mivel egy előző kongresszusra sem küldöttek az egyes egyesületek annyi képviselőt, mint erre. 60 németországi egyesületet 38, 13 svájci egyesületet 32, 6 osztrák egyesületet 4, 6 olaszt 7, 1 magyart 1 kiküldött képviselte (sajnos, hogy a még létező 3 magyar egyesület nem szőlította föl a budapesti egyesületi képviselőt, hogy őket is képviselje); 3 svéd 1, 2 oroszországi 1, 1 spanyol 1, 1 dánországi 1, 1 angol 1, 1 hollandiai 1, 1 délamerikai 1 és végtére 1 ausztráliai egyesület 1 képviselő útján vett részt a tanácskozásokban. Városok szerint rendezve, következő egyesületek voltak képviselve:

Aarau, Algier, Altona, Barcelona, Basel, Bécs, Berlin (a régi és új egyesület), Bern, Biel, Biarritz, Blankenburg H. mellett, Bologna, Braunschweig, Boroszló, Brüsszel, Budapest, Buenos-Aires, Burgdorf, Cannes, Cassel, Chemnitz, Christiánia, Chur, Coburg, Crefeld, Dinkelsbühl, Dortmund, Drezda (a régi és az új egyesület), Duisburg, Dünkirchen, Düsseldorf, Elbing, Essen, majnai Frankfurt, Freiburg, Freiburg Bringauban, Ge'senkirchen, Genf, Gera, Graz, Hadamar, Hamburg (a régi és az új), Hannover, Havre, Herdecke, Hilchenbach, Innsbruck, Jena, Karlsruhe, Klagenfurt, Köln, Konstanz, Kopenhagen, Kreuznach, La Haye, Landshut, Langensalza, Langenthal, Lausanne, Leipzig, Lemberg, Linz, London, Lübeck, Lüneburg, Lyon, Magdeburg, Mailand, Malchin, Melbourne, Mentone, Mirepaix, Monaco, Mühlheim Ruhr mellett, München, Nápoly, Neuchâtel, Neuss, Nizza, szileziai Oels, Oran, Ousse, Páris, Passau, Pan, Prag, Regensburg, Remscheid, Riga, Rolle, Róma, Rouen, Saarbrücken, Schwabach, Solothurn, St.-Gallen, Stolp, St.-Johann, Stettin, Strassburg, Stuttgart, Thun, Toggenburg, Turin, Upsala, Warschau, Wiesbaden, Würzburg, Zürich, Zwickau, azonkívül a gazdasági egyesületek: Comizio Cigrario, Róma és Turinból és a Société de l'Agriculture de France.

Táblázatba összefoglalva:

	Egyletek, saját képviselővel.	Képviselők száma.	Egyletek, melyek más kildött által képviselttéek magukat.
Európa:			
Svájcz	17	4	1
Németország	24	34	22
Franciaország	4	7	9
Dánország	1	1	—
Nagybritánia	1	1	—
Olaszország	3	4	2
Németalföld	1	3	—
Ausztria	3	4	3
Magyarország	1	1	—
Oroszország	1	1	1
Svéd és Norvég	—	—	3
Spanyolország	1	1	—
Monaco	—	—	1
Afrika	—	—	2
Amerika	—	—	1
Ausztrália	1	1	—
Osszesen	7	100	46

Azonkívül a hivatalos kimutatásban 36 tiszteletbeli vendég, és pedig 2) úr és 11 hölgy volt feljegyezve.

Az ismerkedési estélyre a képviselők legjava már megérkezett volt. Tekintélyes számban voltak a hölgyek is képviselve, így Rómából Buffalo della Valle marquisné, Stuttgartból Miss Deighton angol hölgy; mindketten jelentékeny szerepet játszottak a kongresszuson. Magyarországból Szalkay Gyuláné, Németországból öt, Franciaországból két hölgy jelent meg. Az egybegyűlteket augusztus 12-én este 7 órakor a berni egyesület elnöke, Lienhardt üdvözölte. A jegyző felolvasta a megérkezetteknek neveit, kik „jelen“ szóval felállottak és meghajtották magukat; kik még nem voltak följegyezve, azok neveik közlésével bemutatatták magukat. Ezután a kongresszus tisztviselői karát jelölték ki. Egyhangulag megválasztattak, elnöknek: Lienhardt Henrik országtanácsos; alelnököknek, kiknek feladatává tétetett a második és harmadik napon a kongresszust vezetni: Dr. Landsteiner bécsi prépost, Gemeiner-Benndorf (Drezda), Wolff lelkész (Zürich), Decroix (Páris), Dr. Ohlsen (Róma). Titkároknak: dr. Szalkay (Budapest), Hartmann (Köln), de Klerck (Haag), de Traz (Páris), Müller Jäggi (Langenthal), főtitkárnak: Düby-Käser (Bern), német jegyzőnek Fink (Bern) és francia fordítónak Joliat (Bern).

A kongresszus titkári kara egyszersmind bizottságot alkot, melynek feje az első titkár; feladata a beérkezett beadványok átvizsgálása, azoknak az ülésekre való előkészítése vagy visszavetése.

A hivatalos teendők elvégzése után a kaszinó-kertbe

mentünk, hol víg poharazás és katona-zene mellett a kölesönös bemutatás és ismerkedés megtörtént.

Másnap délelőtt 9 órakor az országház üléstermében Lienhard elnök nyitotta meg az ülést. Utána Steiger a Canton elnöke igen szép és lelkes beszéddel üdvözölte az egybegyűlteket:

Kitüntetésnek veszik a svájciak — mondá a szónok — hogy országukat és a szövetség városát választották tanácskozásuk helyéül Majd azon reményét fejezé ki a szónok, hogy a kongresszus gazdag lesz gyümölcsöt termő és minden országra áldást hozó tanácskozmányokban. Az emberi uralkodásnak az állatok fölött nem szabad ellentétben állania az irgalmasággal; mindkettő egy és ugyanazon erkölcsi törvénynek a kifejezése, melynek mi is alávetve vagyunk.

Ezek után a kongresszus elnöke a beérkezett üdvözlő leveleket és táviratokat, továbbá az ügyrendet hozta köztudomásra. A beérkezett indítványok — és ajánlatokat a titkári bizottsághoz utasította, hogy azokat az utolsó napon kellőleg előkészítve lehessen tárgyalni. Bejelenté végül, hogy a budapesti magyar országos-egyesülettől francia és német nyelven szerkesztett meghívó érkezett, melyben az egyesület indítványozza, hogy a következő kongresszust Budapesten, a magyar állam ezredéves fennállásának ünnepélyeivel kapcsolatban tartsák meg.

Az elnök maga olvasta fel a meghívót, melynek német szövege következőleg hangzik:

An das Präsidium des XI. internationalen Thierschutzcongresses

zu

Bern (Schweiz).

Hochlöblicher Congress!

Ein Land im fernen Osten, welches das tausendjährige Bestehen seines Landes feiert, will im Jahre 1896 vor Europa treten und vor den gebildeten Nationen des Westens zeigen, dass trotzdem es Jahrhunderte hindurch das Bollwerk von Europa gewesen, dass es den Anprall der asiatischen Eindringlinge Stand halten musste, — dass dieses Land der Ungaren, dass dieses ungarische Reich in den letzten 5 Lustren: in Kunst und Wissenschaft, in Handel und Agrikultur, in der Pflege der Naturwissenschaften und im Weiterschreiben der pädagogischen und humanitären Disciplinen einen solchen Aufschwung genommen, — dass es als ein Faktor im grossen Kampfe des Vorwärtsschreitens angesehen werden dürfte.

Es wird zur Feier des tausendjährigen Bestehen des Landes eine Millenniums-Landes-Ausstellung in der Haupt- und Residenzstadt Budapest abgehalten werden.

Jeder Faktor, jeder Wesen, jedes Verein, alle Vertreter der Kunst, der Wissenschaft, des Handels und der Humanität wollen zeigen, wie sie sich entwickelt, was sie produziert, und was sie leisten können.

Die Thierschützer Ungarns, der Landesthierschutz-Verein zu Budapest stellt eben desshalb die ergebnste Bitte an den in Bern tagenden

Congress, die nächstfolgende Zusammenkunft, den XII. internationalen Thierschutzcongress im Jahre 1896 in Budapest abhalten zu wollen.

Der Congress muss ja sein Territorium immer zu erweitern suchen, er soll an die äussersten Grenze ziehen um seine humanitären Ideen immer weiter und weiter zu verbreiten. Es muss für jeden Besucher der Congresses interessant sein nach Osten zu reisen, den mächtigen Strom, die Donau, mit seiner ungarischen Kapitale zu sehen, um zu schauen, wie der vermeinte Orient, in Budapest, aussieht, wie ein Volk sich entwickelte, wie weit die humanitären Ideen der Congresses schon nach Osten gedrungen.

Der ungarische Landesthierschutz-Verein zu Budapest macht hiermit seine ergebenste Einladung, er wird bestrebt sein, den Theilnehmern, nach dem ersten Fachvorträgen den Aufenthalt und das Leben in Budapest recht angenehm zu gestalten.

Mit der Bitte, den mit offenen Händen gebotenen Antrag annehmen zu wollen, zeichnet mit collegialem Grusse

der ungarische Landesthierschutz-Verein zu Budapest.

Budapest, den 20. Juni 1894.

Prof. Dr. Julius Szalkay
Generalsecretär.

Dr. Carl Verédy
königlicher Rath, Präsident.

Ezután Decroix, párisi megbizott, jelenté az egybegyűlteknek, hogy Franciaországban nemsokára a bikaviadalokat egészen ki fogják úzni Franciaország területéről, mivel a kormánynál ezek betiltását kieszközölték. — E jelentés örvendetes tudomásul vétetvén, Dr. O h l s e n, római küldött, a vándormadarak nemzetközi védelméről értekezett.

Az igen érdekes, tanulságos és nagy szakavatottsággal megírt német beszéd majdnem két óráig tartott. Fővonásokban ezeket mondotta a tudós szerző:

Az ember a természetet egyensúlyából kiforgatta az erdők kiirtásával és a talajnak túlságos megművelése által; most már az a feladata az embernek, hogy a rossz következményeket telhetőleg kisebb térére szorítsa. Nagy kárt szenvedett a gazda a rovarok túlságos elszaporodása által; ez ellen kell védekeznie; e tekintetben a leghivebb barátunk és oltalmazónk a madár, melyet tehát óvnunk és fentartanunk kell. A madárvédelmet mind jobban elismerik már; a gazdasági, ornithologiai és az állatvédelmi-egyesületek nem hiába követelik. Igaz, hogy a hasznos és a káros madarak még nincsenek kellőleg elkülönítve, de tény az, hogy az üldözendő madarak száma mindinkább kisebbedik. A madarak által okozott károk szembeötlők és ismeretesek, az előnyök azonban kevésbé észrevehetőek. A részletekbe menni, nem a mi feladatunk. Mi nagyban és egészben kell, hogy tárgyaljuk az esetet. A nemzetközi kérdés voltaképpen csak a vándormadarakra terjed ki. De másrészt a nemzetközi védelem az egyes nemzetek által teendő nemzeti védelem nélkül nem is gondolható. Ha minden országnak helyes és jól kidolgozott hazai madárvédelmi törvénye volna, akkor nemzetközi védelemre nem is

volna szükségünk. A védelemnek a különböző országokban divó védelem egységesítésére kell törekednie.

Az előadó azután áttért a bécsi és a haagai ornithologiai kongresszusok dolgozataira, a société des agriculteurs de France munkálataira és felolvassa azon határozatokat, melyeket az 1892. és 1893-iki olaszországi gazdasági kongresszusokon hoztak.

Mi történt eddig? Angolországban 1888 óta van törvény, Hollandiában 1880 óta, a német birodalomban 1886 óta, Ausztria-Magyarországban a törvények és szabályrendeletek különbözők. Franciaországnak van madárvédő-törvénye, Svajcz eltiltja a vándormadarak fogását hálókkaal, csak Tessin tesz e tekintetben kivételt. Olaszországban most fáradoznak egy törvény létesítésén; általában ott nagyon követelik az egyes egyesületek. Az állatvédő-egyesületek, a vadász- és gazdasági egyesületek igyekeznek az országot meg a népet felvilágosítani. Csak éppen a vadászati törvény nincs még átalakítva, azóta, hogy Olaszország egysége kikiáltott. Az egységre való törvény óhaja bizonyára gyorsítani fogja a törvény létesítését.

Az előadó azután az egyes vidékeken előforduló szokásokat érinti. Néhol a hasznos madarakat ezrelv ölik. Beszél az éneklők nagy hasznáról és azon tapasztalatról, hogy nyugtalan, háborus időkben, a melyekben a vadászat nem űzetik, a rovarok általi nagy pusztítás is megszűnt, mivel az elszaporodó madarak kiirtják a kártékony rovarokat. Referál azután az egyes államok közt levő szerződésekről, ez irott malasztokról. Az Olaszország és Ausztria közt szerződésnek sincs fogantja. Nagyon szükséges tehát e szerződéseket alaposan átvizsgálni és azután a többi országokat is bevonni a szerződötték közé. Hogy mennyire szükséges a nemzetközi szerződés az állatvédelem ügyében, mutatja az a körülmény p. o., hogy Olaszországban bár nem eszik a fecskéket, de azért mégis nagyon fogdossák, mert elküldik Franciaországba, hol a fecske keresett peesenyszámba megy. Még azon nézetének is kifejezést adott az előadó, hogy azon országok, melyekben a madarak fölnevekedtek, jogot tarthatnak rájuk, és e nézetet — véleménye szerint — a nemzetközi szerződéseknél mint jogi alapeszmét kell elfogadtatnunk. — Végtére 10 tételben foglalja össze kívánságát.

Ezen nagy horderejű kérdéshez számosan hozzá szóltak: így Schein (Gera), Duval és Decroix (Paris), Landsteiner (Bécs), Beringer (Berlin), Wolf (Zürich), Bendorff (Dresden), Dünkel (Leipzig), Kapf (Stuttgart), Hertzner (Strassburg) és Herstatt (Köln), ki e kérdést ötagu bizottságnak kellő tanulmányozás végett akarja kiadatni; a jövő kongresszus ezután döntene e fontos tárgyban. Végtére a kongresszus ezen határozatot fogadta el:

„A nemzetközi XI. állatvédő kongresszus dr. Ohlsen, Duval,

Hertzer, Herstatt urak által tett indítványokat szívesen veszi tudomásul és megbizsa dr. Ohlsent, hogy ez indítványok további tanulmányozása után és a központi nemzetközi iroda beleegyezésével, erélyes lépéseket tegyen a hasznos madarak védelme érdekében."

Két óraker délután diszebed volt a kaszinó nagytermében. Lienhardt elnök nagyhatásu toasztot mondott a hazára, nyomban utána dr. Szalkay emelte poharát a Canton és a kongresszus elnökeire. Wolff lelkész az emberies érületet dicsőíté, melynek az állatvédelem csak egyik ága. Dr. Ohlsen Bern városáról szolt; de Praz az anyák azon feladatáról szoltott, hogy a szenge gyermekekben az irgalmasság érzetét kell fölkelteniök. Marquise di Buffalo della Valle úrnő (Rómából) egy angol költeményt adott elő, utána spanyol, dán nyelven voltak felköszöntök.

A délutánra tervezett kirándulást a zuhogó eső miatt nem lehetvén megtartani, a tanácskozások d. u. is tovább folytak. Keller - Jäggi (Aaruból) „a sakterolási ügy állásáról Svajczban“ tartott felette érdekes és tanulságos értekezést, melyet mindvégig feszült figyelemmel hallgattak: „Nem gyűlölet és ellenszenv a zsidók ellen — mondá — vezérelt bennünket, a midőn a sakterolásnak eltörlését kivívtuk országunkban, hanem azon erős meggyőződés, hogy az emberiség aaptanainak ellentmondó ölési mód nem lehet valamely vallásnak elengedhetlen alkatrésze. 1880-ban Stern Gyula rabbitól jelent meg egy füzet, a melyben kimutatta, hogy a zsidók szent könyveikben nines sehol sem szó a sakterolásról, és hogy ez csak usus, szokás, mely előírva nines. Ezen füzet őszinte szavaival tevékeny munkára serkentette a bel- és külföldi állatvédő egyesületeket. A berni kormány 1889. aug. 14-én az ölés mikéntjéről szabályrendeletet adott ki, melyben ez áll: „Az ugynevezett sakterolás, vagyis nyakba való vágás, épp ugy a fejlevágás előzetes elkábitás nélkül, el van tiltva.“ Ez ellen az összes zsidóság orvoslást keresett, hivatkozván arra, hogy a sakterolás vallásbeli aktus. De az állatvédő egyesületek sem maradtak veszteg; ők is rekuráltak a berni tanácscsal együtt a kormányhoz és iparkodtak kimutatni, hogy a sakterolás a vallási érülettel semmiféle összefüggésben sem áll és még azon esetben, ha a sakterolás vallási cselekedet volna is, még mindig állatkínzás marad, és ezért az erkölesiség és a nyilvános rend szempontjából is okvetetlen eltiltandó. A szövetségi tanács elvetette a felfolyamodványt és így nem maradt más hátra, mint megkérdezni a nép akaratát. Svájcz szabad népe szoltott! 191,527 szavazó volt a sakterolás ellen és 127,101 mellette.

Végül ezen szavakkal végzé Keller úr érdekes felolvasását: Mindenki tudja, hogy nemesak a zsidóknál divatos ölésnél, hanem a lebunkózásnál is csunya embertelenségek fordulnak elő. Ezek elenyésztesítésére minden, emberi érzéssel ellátott polgárnak

szent kötelessége küzdeni, de mindaddig a többi embertelenséget megszüntetni nem lehet, míg a bódítás nélküli sakterolás fennáll. Hangsúlyozom, — mondá a szónok, — hogy bódítás nélkül, mivel bódítással ellátott sakterolást nagyon szívesen veszszük és veszi minden állatvédő.

A másik szónok Gmeiner-Bennedorf (Drezdából) volt, ki a sakterolási ügy állását Szászországban ismertette igen röviden. A kormány által bizottság küldetett ki az ölési módok tanulmányozására. E bizottság úgy találta, hogy az ölést megelőző bódítás vagy kábítás a leghelyesebb ölési mód. És ezért az álarczczal való elkábításnak meg kell előznie az ölést, történjék bár ez a taglóval, a sakterolási bemetszéssel, avagy a fej levágásával. Kívánatos, — mondja a szónok, — hogy minél többen foglalkozunk e kérdéssel és biztosak lehetünk, hogy még jobb és czélszerűbb ölési módot is fogunk fel találni, mint a mostaniak.

E két érdekes értekezés után többen az ügy bővebb tárgyalásába akartak bocsátkozni, de nagy többséggel elhatározták, hogy e két jelentést tudomásul veszik minden discussió nélkül.

Keller-Jäggi, a budapesti egyesületnek tiszteletbeli tagja, még „a baromszállításról Svájcban” referált. Jelentésének meghallgatása után a gyűlés este 7-kor befejeztetett.

8 órakor este a kongresszusi vendégek tiszteletére a „Schänzli” nyári mulatóhelyen színelőadást tartottak. „Boccacio” operettet adták elő; zuhogó nagy eső daczára a közepes szintájon álló előadást meglehetősen sokan nézték végig.

A kongresszus második napján, Wolff lelkész úr elnöklése alatt, a vivisectió-nak volt szánva. A bécsi egyesület képviselője dr. Landsteiner Károly nikolsburgi prépost és czimzetes püspök e kérdés felett tartott előadást: Az állatvédő-egyesületek és a nemzetközi kongresszusok foglalkozzanak-e az élvebonczolással, és ha igen, miképpen?

Legelőször is felemlíti azon sajnós körülményt, hogy éppen e kérdés miatt a létező egyesületek két részre szakadtak. Értekezésén azon alapeszme huzódik végig, hogy kiegyezést hozzon létre. Az ellenszenv a vivisectió ellen főképpen abban találja magyarázatát, hogy az a legnagyobb, legiszonyatosabb és legkegyetlenebb állatkínzásoknak egyike, a mit számos példával és az élettani tanárok kísérleteinek rajzolásával bebizonyít. Még annak is, ki a tudománynak szenteli életét, az emberiséget a tudomány fölé kell helyeznie és ha a kongresszus tagjai valódi állatvédők, föl kell lépniök okvetlenül a kínzásoknak ezen neme ellen. Dr. Landsteiner reményli, hogy nemsokára Svájc valamely Cantonjában nép-szavazás lesz, mely ez ügynek roppant hasznára leend. Felemlítette, hogy Hyrtl, a világhírű volt bécsi tanár azt állította, hogy elhalt állatokon ugyanazon

kísérleteket lehet véghez vinni, mint élőkön, és hogy fiatal éveiben nagy vivisektor volt, a mit öregebb korában kárhoztatott. Következő határozati javaslattal fejezé be nagy horderejű beszédét: A Bernben tanácskozó XI. nemzetközi állatvédő-kongresszus mondja ki, hogy az élveboncsolás, a hogy most művelik, az állatvédelem alapeszméivel össze nem egyeztethető és mindaddig, míg a kínzások elhárítására elég biztosítások nem adatnak, annak eltörlése mellett nyilatkozik.

Nagy szóvihar támadt ezen másfél órai előadás után. Miss Deighton (Stuttgart) a hölgyek nevében az élveboncsolás ellen nyilatkozik. Kapf lelkész pedig azt mondja, hogy a vivisectió brutális beavatkozás a mindenségbe, a tudomány fertelmes visszaélése, mely ezáltal férczművé alacsonyított le. Miss Deightonnal a vivisectionnak teljes eltörlését kívánja.

Vagy huszan jelentkeztek még a szözlásra, kik részint a javaslat mellett, részint ellene beszéltek és még vagy öt új javaslatot terjesztettek a kongresszus elé.

Délután 3 órakor folytatták a gyűlést, még vagy 10-en jelentkeztek a szözlásra, de nem juthattak szóhoz, mivel „zárót” indítványoztak. Végére a legtágasabb indítványt fogadták el: „A XI. nemzetközi kongresszus ajánlja az egyesületeknek, hogy az élveboncsolás kérdésével foglalkozzanak.”

A gyűlés után „Collatióra”, ozsonnára ment a társaság, vígan fogyasztván a hideg felvágottat, a sajtot, sört és bort. A városon kívül, szép fekvésű kirándulási helyen volt ezen összejövetel. E helyről gyönyörű kilátás nyílt, részint a várostra, részint a lenyugvó napban fürödő és örökös hóval födött felső berni alpesekekre. A „Jungfrau”-nak égbe nyúló csúcsa, a „Mönch”, „Silberhorn” és az „Aiger” hegy-óriások a lenyugvó nap sugaraitól előntve ezerszer adták vissza kápráztató csillogásban a szivárvány színeit. Egyikét éltük át azon pillanatoknak, midőn a természet fenséges látományaitól áthatva áhitattal nézünk az ég felé és rebege mondjuk: Uram! de hatalmasak a te alkotásaid!

8 órakor visszatértünk a városba, hogy a székesegyházban (Münster) a mi tiszteletünkre adott orgona-hangversenyen részt vehessünk. Elmerengve ültünk a sötét templomban hallgatván: Gluck, Hummel, Bach, Meyerbeer elandalító halhatatlan műveit.

Nehéz, fáradságos nap volt ez. Reggel 8-tól 1-ig, 3-tól 1/26-ig folyton munkában valánk. A heves, lelkünket átható beszédek nemcsak meghallgattuk, hanem azokat átérettük, átértettük, sőt átéltük. Majd magunk között folytattuk a vitát, megbeszélvén a gyűlésen lefolytatotakat. Senkisésem volt megelégedve a nap eredményével s hévvel kívántuk volna, hogy Land-

steiner indítványa keresztülmenjen, az ellenpárt pedig duzzogott, hogy most már mindegyik egyesület foglalkozzék az élvebonczolás kérdésével, ez nekik sok, nekünk pedig kevés.

Azenében találtunk vigaszt. Azt hiszem, mindnyájan könnyebb lélekkel, derültebb kedélyvel távoztunk a szent helyről, mint a hogyan jöttünk.

A harmadik napon, augusztus 15-én, csak 2 $\frac{1}{2}$ órát tanakodhattunk, 8-tól 11-ig, mivel 11-kor a vonat indult Thun-ba, a hol a berni egyesület 50 éves, az aarai pedig 25 éves jubileumát volt ünnepelendő.

Az első tárgy volt Decroix-nak jelentése „a marhaszállításról Franciaországban.” Nem a legkedvezőbb helyzetben levőnek rajzolja az ottani viszonyokat, 3 főbajuk van; zsuftolt vagonok, eledel- és vízhiány és a törvényes szabályrendeletek hiánya. Sajnos, így szól, hogy a lovak a fölösleges és hiába való szemfedezőket még mindig kénytelenek hordani és azért azt ajánlja a kongresszusnak, mondja ki, hogy a szemfedzők a lovaknál eltörölnődök.

Utolsó értekezés volt Péter casseli igazgatónak és a kölni elnök, Hartmannak előadása arról, hogy miképpen lehetne jobb irodalmi összeköttetést létesíteni az egyes egyesületek között és nem volna-e jó egy központi irodát szervezni. Így tehát egy és ugyanazon tárgyról két előadó is volt; az egyik a poesist, a másik a prózát, az egyik az ideált, a másik a rideg valóságot képviselte. Az előbbi egy központi irodát indítványozott egy titkárral, ki legalább is 3 világnyelvet beszél és azokon levelezni is tud. E központi iroda egy központi lapot is szerkesztene. Hartmann ezt ellenzi, mivel pénzünk nincs, s azért azt javasolja, hogy minden országban szerveztesék ilyen központi irodát, ezen irodák azután kölcsönös érintkezésben lennének egymással; ezáltal szintén elérhető a kívánt cél. Péter-nek érvelései az egybegyülteknek tetszettek, mivel ő a vallás-erköleszi törekvéseket igazán szívhez szólóan tudta kiemelni. Wolff, a harmadik nap elnöke, végtére összefoglalva a két előadónak javaslatait, a következőket ajánlotta elfogadásra, a mi meg is történt:

„A XI. nemzetközi kongresszus szívesen veszi tudomásul Péter és Hartmann uraknak értekezéseit és azt ajánlja az egyes egyesületeknek és ezek elnökeinek, hogy tekintetbe véve a rendelkezésükre álló eszközöket, újlag vegyék fontolóra a testvér-egyesületekkel való érintkezést és iparkodjanak ezt keresztül is vinni.”

Végtére a jövő kongresszusnak helye került szóba. E sorok írója a budapesti országos állatvédő-egyesület nevében a legszívesebben meghívta az egybegyülteket, hogy 1896-ban az 1000 éves honfoglalás ünnepélyén tartsák meg a XII. nemzetközi kongresszust Budapesten. Dr. Ohlsen Rómába,

Decroix Párisba, Colam Londonba hívta meg az egybegyűlteket. Szalkaynak többszörös felszólalása után nagy többséggel elhatározták, hogy 1896-ban Budapesten tartatik a XII. kongresszus.

Azután közetkezett a titkári bizottság jelentése. Szalkay előadó ajánlatára Beringer azon javaslata elfogadtatott: hogy a szemfedezők eltiltassanak. A régi hamburgi egyesület kérelmére kimondatott, hogy a XI. kongresszus kötelességévé teszi az egyes egyesületek és szövetkezeteknek oda hatni, hogy a serdülő ifjúságban a rokonszenv és emberi érzés felkeltessék az állatok iránt és ez által a felburjánzó durvaság hova-tovább kisebb-kisebb határok közé szoríttassék.

A többi 21 javaslat az idő rövidsége miatt nem volt tárgyalható és a berni központi irodának átadattak elintézés, esetleg az évkönyvben való felvétel végett.

Lienhardt elnök megköszönte azon szorgalmat és kitartást, a melyet a résztvevők a kongresszus tanácskozásai iránt tanusítottak és ezzel feloszlata a kongresszust.

Mindenki a Thunba vivő vasut pályaházához sietett; alig volt még egy negyedórai időnk. A galyakkal és zászlókkal díszített gőzmozdony csakhamar kivitt Thun városába és onnét a thuni-tó partjaihoz.

A legelőkkel szőlődében, a „Thunerhof”-ban 200 terítékű bankett volt. A város polgármestere a házára emelte poharát; azután Wolff lelkész egy gyönyörű beszédben ünnepelte meg a berni egyesület 50 éves és az aarai egyesület 25 éves jubileumát. Mi örömmünnepet ülünk és örvendünk — mondá, — hogy minden országból a népek képviselőivel együtt lehetünk és azokkal együtt harezolhatunk egy nagy és szent ügyért, a humanizmusért. Adjuk meg mindenkinek a jogát, de fejletlenebb testvérünknek is, az állatnak.

Mi férfiak és hölgyek, kiknek azon meggyőződésük honol a szívökben, hogy alapkövet rakunk le emberek és népek számára, mi a lelkesedésnek lángoló légkörében az örök szeretetnek symbolumát magasra akarjuk tartani és soha elfelejteni nem akarjuk, hogy nemesak önmagunkért vagyunk e világon. Egy fél század lezajlása után küzdve egy oly ügy mellett, mely félreismerttetett és balul magyarázott és mely még többször gánésoltatott, örülünk a most már élismerett állásunknak, melyet magunknak kivívtunk. Mindinkább elismerik, hogy az állatvédelem nem szorítja háttérbe az ember-védelmet, hanem hogy egy végtelen nagy igazság fekszik e szavakban: „az állatvédelem nem egyéb, mint embervédelem!” A mit mi kivivünk minden ország számára, azt ne nyugtázzák nekünk szabályrendeletekkel és rendőri parancsal, hanem iktassák bele az ország törvényeibe. Ezekért harezolunk mi.

Ezen beszéd, melyből csak néhány mondatot idéztünk, nagy hatást idézett elő, szünni nem akaró éljenekkel fogad-

tatott. Erre a beszédek árja megeredt, a berni és aarai elnökök ugyanis több érmet, tiszteletbeli okmányt, fotografiákat kaptak elismerés fejében, ezek átadásakor az illető tisztelgők mindenike alkalmi beszédet tartott. A mi képviselőnk a magyar-és osztrák egyesületek nevében (dr. Landsteiner prépost által megbizva) üdvözölte őket.

A díszebéd után lefényképeztették az egybegyülteket és azután a thuni-tavon egy kör-utazást tettünk. A fekete kávé a hajón költöttük el; a kies fekvésű tó partjain az egyes helységek apraja-nagyja hurrá-kiáltásokkal, mozsár-lövésekkel, kendők lobogtatásával, zászlók lengetésével üdvözölt bennünket. Minden villa, kastély, szálló az egész tó mentén zászlódíszben ragyogott.

Felejthetetlen marad ezen körutazás minden résztvevő előtt; oly megható, egyszerű és kedélyes volt. az. 9 órakor Bernbe érkeztünk. A bucsuzásoknak se vége, se hossza. Mindehonnán azt hallottuk: Viziontlátásra Budapesten!

Általában azt mondhatjuk, hogy sokat, nagyon sokat várnak Budapeستől. Mindehonnán azt hallottuk, hogy ott Budapesten majd lesz a döntő csata; ha itt nem is tudtunk győzni, majd ott eldől a kérdés! Ha itt tudomásul vettek sok fontos kérdést, melyekről határozott választ vártunk volna; ha azt mondták az élve-bonezolás kérdéséről, hogy jó lesz vele bővebben foglalkozni, a mi a legtöbb látogatót ki nem elégítette: — ha majd Budapesten leszünk, ott már határozott választ fogunk majd kapni.

Nagy dolog a határozott válasz! Nem igen lehet azt nemzetközi tanácskozmányokon érvényesíteni. Egy kongresszusnak a feladata abban áll, hogy serkentést idézzon elő az egyénekből az által, hogy oly férfiakkal, kik más országban, más viszonyok között, más eszközökkel, más utakon egy és ugyanazon célra tüztök ki maguknak, véleményes tanácskozmányokba bocsátkozzunk és ehhez bőven nyújtott alkalmat a jelenlegi kongresszus is. A ki akart, sokat tanulhatott itt is, ha a kongresszus határozataival nem is volt kielégítve. A mi Bernben kívánatosnak jeleztetett — mondá Warus, a linezi egyesület alelnöke, — azt 1896-ban Budapesten a magyar állam ezredéves ünnepélyén megtartandó kongresszuson valószínűleg keresztül is fogjuk vinni. Adná Isten, hogy úgy legyen.

A lovak szemfedezőjének (Scheuleder) ártalmasságáról.

Sternberg-Lutzschena bártól.

Az ember ritka szívóssággal bír mindenféle szokások és divatok szeretetében és sokszor eltűri a legsztelenebbet, egyszerűen azért, mert a divat követeli, bár talán régóta meg van győződve czélszerűtlenségéről. Ilyen esztelen, egyáltalában czéltalan, de azért mindenütt tiszteletben tartott divat a szemfedező, vagy szemernyő alkalmazása a lószerszámon. Ezek tisztán csak az állatot irritáló, képességének szabad nyilvánulását akadályozó és az állat természetének és szokásainak nem ismerésén alapuló függelékek, melyek segítségével velök csak szembekötösdit játszunk. És mind a mellett minden szekeres és minden uraság kötelességszerűen feltételi az obligat szemfedőket, a nélkül, hogy megvallaná önmagának, hogy ezek állatkínzó eszközök, melyek az állatnak nemcsak megnehezítik és gyűlöltté teszik munkáját, hanem még aesthetikai szempontból sem mondhatók semmiképpen szépeknek! Vagy talán szépités-e az, ha legnemesebb állatunknak éppen azt a részét, a melyből energiája és tüze felénk sugárzik, mely által jóllétét és munkakedvét urának tudtára adhatja, elzárjuk kifelé és a beszédes eleven szem helyébe egy élettelen bőrdarabot teszünk, mely az állatot félig megvakítja?

Az által, hogy a lónak teljes jogát, szemeinek használatát illetőleg megszorítjuk, élettelen géppé alacsonyítjuk le és ezzel eltűnik az a varázs is, mely az állat értelmes, hajtójára és kedvelőjére nézve a vele való közelebbi foglalkozásban van, melyet mindinkább fejlesztenie és tökéletesítenie kell.

Nagy tévedés azt hinni, hogy a szemfedező a lónak nyugodtabb járását hozza létre, vagy még a megbokrosodást is megakadályozza. Mindez mesebeszéd, mely a ló természetének és szokásainak nem ismerésén alapszik és semmivel sem motíválható. Ellenkezőleg éppen ezek okozzák félénkségüket, bizonytalan, nyugtalan, ijedős járásukat és így egyenesen arra való, hogy a bokrosságot és megvadulást előmozdítsák és a fiatal lovakat erre megtanítsák. Természetesen, mert ha a ló nem nézhet meg minden rá nézve idegen tárgyat alaposan, nem ismerkedhetik meg kellőleg környezetével és nem jöhet tisztába bizonyos zaj oka felől — hisz szemei le vannak borítva — aggodalmának fokozódnia kell és ez végre szokássá váló bokrosságig fajulhat. A szemfedező tehát német nevét „Scheuleder“ így is joggal viseli ugyan — csak hogy éppen azért, mert ellenkezőjét kelti annak, mint a mit eredetileg tőle vártak.

És most térjünk rá ezen czéltalan szerszámdarab egyes hátrányaira. Megnehezítik a hajtónak direkte személyes,

szinte mondhatnók morális befolyását lovaira, a szellemi érintkezést köztük. Ilyen lovak a látásban akadályozva, nem képesek vezetőjüknek intését vagy látható jeleit észrevenni és követni. Ezért sokkal gyakrabban kell az ostorhoz nyulni, mint különben szükséges volna, és még a legkisebb segítséget és biztatást is ezzel, tehát inkább büntetés formájában kell adnia. A lovak így csak idegesekké válnak és nem mennek többé olyan vígan és szabadon, mintha maguktól való elszántságukat az által tiszteletben tartjuk, hogy inkább intéssel vezetjük. De hiszen ez lehetetlen is, mivel a szegény állatok szemei mintegy táblákkal vannak lezárva. Ha a ló az ostort csak láthatja, ez már a legtöbb esetben annyit ér, mintha érezné és ha aztán egyszer igazán használjuk, nem fognak a lovak ijedten összerázkódni és ágaskodni.

A szemfedező azonban nemesak terhére van a lovaknak, hanem sok tekintetben valóságos kínzó eszköz! A ló szemének olyan állása van, hogy egyáltalán nem alkalmas a szemfedezők által előre való szoríttatásra és ebben a nem természetes helyzetben való maradásra. A látástengely inkább oldalvást van irányítva, hogy a látáskört minden oldalra befoghassa és ezt a természetes állást egy olyan szerszámmal, mint a milyen a szemfedező (egy rosszul feltett szemüveghez hasonlóan), megakadályozni és mesterségesen megváltoztatni bizonyosan állatkínzás. De ez még nem elég, hanem a hol szemfedezők vannak, ezek akárhányszor felcserélve szoktak feltétetni, mi által káros hatásuk még nő.

Elég gyakran látni olyan szemfedezőket is, melyeknek szíjazata (Sturmriemen) igen rövid, úgy hogy e miatt a szemfedezők formálisan lezáródnak a szemre.

Még csak arra akarok rámutatni, hogy a szemfedezők hozzájárulhatnak szembetegségek keletkezéséhez. Hideg időben és durva széllel szembe való hajtásnál a szemfedezők valóságos szélfogók. A hideg légáramlat, a por, a megfagyott vagy folyó esapadék oda rakódik a szem és szemfedező közé és gyakran igen heves, fokozott ingert kelt a szemben, mely könnyen megvetheti az alapot rossz természetű gyuladásnak vagy hurutnak, sőt még megvakulásnak is. A szemfedező okozza többnyire a lovak olyan gyakori megvakulását.

Azzal, hogy ilyen módon felhívtam a figyelmet a „szemfedező” név alatt ismert képtelen szerszámdarabnak czéltalan voltára, károosságára és állatkínzó tulajdonságaira, remélem, hogy magam is élesítettem a kést lefejtéséhez, noha jól tudom, hogy egy csapásra nem dől meg a fatörzs.

A békacombok szerzése.

Itt van megint a tél és vele együtt a békák keserves ideje. A télen és kora tavaszkor fogják a békákat. A jéggel borított lápok, mocsarak megnépesülnek békát kereső emberekkel és ezek azután lelkiismeretlen állatkinzást visznek véghez.

Alig van nagyobb állatkinzás, mint a békacombnak szokásos levágása az illető állatnak megölése nélkül. Pedig az egész dolog olyan egyszerű, könnyű és kevés időt rabló. Mindössze egy vágás helyett két vágásra van szükség, ollóval vagy éles késsel. Az első a fejet vágja le, a másik a két hátsó lábat, és a törvénynek és saját lelkiismeretünknek eleget tettünk ilyen módon. A ki ezt a kevés munkatöbbletet nem akarja elvállalni, megérdemli, hogy kiméletlenül büntessék.

Mi ezennel megkeressük mindenekelőtt tagjainkat, állatvédő felügyelőinket és rendőrközegeinket, hogy kihágásokat kimélet nélkül jelentsenek be, egyidejűleg azonban felkérjük a szülőket és tanítókat, hogy az ifjúságnak és ilyen kereslettel foglalkozó egyéneknek figyelmeltetése és felvilágosítása által e büntetéseknek vegyék elejét.

A jövő nemzedék munkálatai az állatvédelem terén.

Tavaly tíz budapesti, az idén 20 vidéki középtanodát szólítottunk fel pályázati munkák beküldésére. Az utalványozott 100 forintból egy-egy középtanodára 5 forint jutott.

A 20 középtanoda közül 8 küldött dolgozatokat, 6 hosszabbítást kért az év végéig, 6 középtanoda pedig sem nem küldött munkálatot, sem hosszabbítást nem kért. Azon középtanodák, melyek elég fontosnak tartják az emberi érzést az emberiségben fejleszteni, melyek hivei a haladásnak és a kor szellemének, nagy örömmel fogadták az új eszmét, melyet a középiskolai ifjúsággal megismertetni kell, többen köszönő iratban adtak örömüknek kifejezést és arra kértek, hogy jövőben se feledkezzünk meg körikről, ők viszont rajta lesznek, hogy működésük a nemes eszme érdekében még eredményesebb legyen. Ezek voltak:

az eperjesi és sárospataki collegium, a pozsonyi lyceum, a nagy-kanizsai, pancsovai és ungvári főgymnasiumok, a soproni és szegedi állami főreáltanodák.

Pályázati hosszabbítást kérték:

a debreczeni, miskolci, pécsi, szabadkai és ungvári főgymnasiumok, a lőcsei és nagyváradi főreáltanodák.

Nem jelentkeztek, sem az 5 forintot nem küldték vissza: — — — — Ezek — — — — — nem nyomatjuk ki, hisz az állatvédő csak a durva emberekre szokott piritani. A mi nincs, az lehet és fog lenni, az eszme új, néhány év múlva, meg vagyok győződve, egyetlen önképzőkör nem fog hátra maradni.

A budapesti középtanodák részéről a tavalyra kiirt, de általunk meghosszabbított pályázat folytán küldtek dolgozatot:

A II. ker. és VIII. ker. főreáltanodák, a református, az V. és VII. kerületi főgymnasiumok. Nem érkezett dolgozat két középtanoda részéről. Ezeket sem akarjuk kinyomtatni — ugyanaz áll, a mit fenn a vidéki középtanodákról mondtuk.

Öt forint jutalomban részesültek:

Eichhardt Frigyes a budapesti II. k. főreált.	VIII. o. t.
Gáspár Arthur a budapesti refor. főgym.	VII. o. t.
Hönig Hugó a budapesti V. ker. főgym.	VII. o. t.
Kereskedő László a nagykanizsai főgym.	VII. o. t.
Köpesdy Elemér a budapesti VII. ker. főgym.	VIII. o. t.
Nagy Béla a sárospataki főgym.	VIII. o. t.
Neufeld Márton a budapesti VIII. ker. főreált.	VIII. o. t.
Sztrilich Béla az eperjesi collegium	VIII. o. t.
Tobiás Károly a szegedi főreált.	VIII. o. t.
Ullrich Nándor a soproni főreált.	VIII. o. t.

Három és két forintot nyertek:

Egri Samu a budapesti VIII. ker. főreált.	VIII. o. t.
Göde Jenő a budapesti V. ker. főgym.	VII. o. t.
Németh Bálint a pozsonyi lyceum főgym.	VIII. o. t.
Oka Endre a panesovai főgym.	IV. o. t.
Schulz József a panesovai főgym.	VII. o. t.
Schöpflin Géza a pozsonyi lyceum	VI. o. t.
Szalay Elemér a budapesti VII. k. főgym.	VII. o. t.

Dicséretet arattak:

Csürös Ferencz az ungvári főgymnasium	VII. o. t.
Fischer Arthur a budapesti VIII. k. főreált.	VII. o. t.
Harmath István a pozsonyi lyceum	VI. o. t.
Neumann Alfréd a budapesti V. k. főgym.	VII. o. t.
Pikler Árpád a budapesti V. ker. főgym.	VII. o. t.
Rauschenberger Ferencz a szegedi főreált.	VII. o. t.
Rechnitzer Ferencz a soproni főreált.	V. o. t.
Szini Gyula a budapesti V. ker. főgym.	VII. o. t.
Ullrich Nándor a soproni főreált.	VIII. o. t.

Hadd beszéljenek a beküldött dolgozatok maguk, mondhatjuk, igen csinos és gondolat-dús elbeszélések vannak köztük.

a) Az eperjesi collégium részéről küldetett:

A rejtélyes kastély.

Irta: Sztrilich Béla, VIII. oszt. t.

Nyáron történt. Egy szép derült napon, augusztus hónapban lehetett, kisebbszerű kirándulásra indultam a hegyek közé, Magyarország hegyes, völgyes felvidékének egyik legszebb, legregényesebb tájékára. Ott barangoltam egész nap a tündérszép vidéken; bejártam a sűrű erdőket, a völgyek virágos réteit, ott andalogtam a százados fák hús árnyékában s hallgattam az erdő apró dalosait.

Az idő eközben már jóval előre haladt s én útnak indultam hazafelé. Ezuttal a rövidebb utat választottam, a mely egy kis falun vezetett keresztül. Mikor közelébe érkeztem a kis falunak, szemembe tűnt egy ódon külsejű, kastélyszerű épület, mely egy emelkedett dombon foglalt helyet. Szemügyre vettem közelebből az épületet. Hatalmas fallal volt bekerítve, négy oldalán egy-egy megrongált, félig összedőlt bástya; a tetőzetet s kőfalait mohával lepték be az idő viharai; a kitört ablak-üvegek helyébe itt-ott bádog vagy átszakított papiros volt ragasztva, az udvarban néhány istálló, félszer, egy-egy hintó tört darabjai, kerekek s több effélék voltak láthatók. Minden a hajdani fényre, pompára s a mostani pusztulásra emlékeztetett. Néma érdeklődéssel szemléltem a rommá lett épületet. Önkéntelenül is visszagondoltam azokra a régi jó időkre. Hirtelen összerezzenem; merengésemből egy érdes, de durva hang riasztott fel: „Keres valakit az úr?“ Hátra fordultam, s egy öreg férfit láttam magam előtt; mellette egy hatalmas, de az évek súlyától meggörnyesztett lompos kutya sompolygott hizelegve, nyalva az öreg kezét. A férfi, mint később kiderült, az ódon kastélyhoz tartozott. Kopott urasági szolgálóztet fődte tagjait, a gombok rég leszakadtak róla; csak zsineggel volt bekötve. Ismételte előbbi kérdését s én szeliden válaszoltam: „Nem keresek senkit, csak nézem ezt a különös épületet, nagyon érdekes! Vagy talán tilos erre járni?“ „Nem tilos az egy cseppet sem — felelé mosolyogva — csak tekintse meg a fiatal úr, ha annyira tetszik; de nincs már azon semmi szép sem... csak volt...“ „És ki lakott itt, kérdém tovább, kíváncsiságomtól ösztönözve, valami mágnás?“ „Szomorú história ez, uram, nagyon szomorú“ felelt az öreg; oda néztem barázdás arzába s mintha könnycseppet láttam volna csillogni szemeiben. De érdeklődésem sokkal nagyobb volt, semhogy elhallgattam volna e kérdést: „Maga jó öreg bizonyára idevaló? Ismeri e kastélynak s annak urának történetét, ugyan mondja el kérem, nagyon érdekel.“ Az öreg reám nézett, hosszasan nyugtatta arczomon tekintetét s egykedvűen felelé:

„A mint tetszik, üljünk ide a kőlépcsőre, elmesélem, nem lesz nagyon hosszú, de annál szomorúbb...”

„Körülbelül tíz éve annak, kezdé elbeszélését, itt lakott e kastély ura, az öreg Erdőssy gróf. En akkorban 40-éves java-korabeli férfi voltam s uramnak belső szolgája, komornyikja. Egyedül élt e magános kastélyban, csak én s kedvence Néró, itt rámutatott a földön előtte heverő kutyára, voltunk állandóan körülötte. A többi eselédséggel csak nagy ritkán érintkezett. Elzárkozott a világtól, de azért a ki ismerte mindenki szerette. Aldott jó ember is volt az öreg gróf. Isten nyugosztalja. De gondját is viseltem az uramnak, vigyáztam reá, mint szemem fényére, úgy hogy többször főlőshajtott: Köszönöm Mihály, már látom, én neked ezt soha meg nem hálálhatom, mi is lenne belőlem, ha te nem volnál. És az öreg Mihály keserű, szánakozó mosolylyal emlékezett vissza ura elismerésére; majd folytatá: de szeretett még kivülem is valakit, vagy jobban mondva valamit és talán még jobban, ezt a kutyát ni; ehhez is egy kis történet fűződik, a mely különben összefüggésben áll a kastély urának történetével is. Az öreg gróf egy izben, vadászatról hazajövet, az erdő sűrűjéből kutya-vonítást vélt hallani, figyelmes lőn a különös hangokra, s arra felé irányítá lépteit s csakhamar megértette a szokatlan zaj okát. Egy odvas fa tövében egy róka s egy csinos, de igen fiatal vadászkutya marakodtak. A kutya kétségbeesetten védekezett ellenfelével szemben, de a harc a jóval erősebb róka előnye folytán kétségkívül az előbbinek vesztével végződött volna, ha az öreg gróf egy jól irányzott puska lövéssel le nem teríti a rókát. A kutya halás tekintetet vetett megmentőjére, oda ugrott hozzá s farkesóválva nyalogatta a gróf kezét s olykor-olykor dühös morgással rohant a már kimult rókára. Azóta azután Nérót, ezt a nevet mi adtuk később neki, el sem lehetett választani urától. Ott volt állandóan körülötte; együtt kelt, együtt feküdt le urával, elkísérte mindenüvé. Egyszer a gróf egy vadászon megsebesült; operációnak kellett magát alávetni. Senkit sem engedhettünk be hozzá. Kutyája, a mint el akartuk távolítani, olyan vonítást vitt véghez, hogy kénytelenek voltunk benn hagyni ura mellett. S az okos állat meg sem moczczant a műtét alatt, mintha tudta, érezte volna, hogy az urán segíteni fog, hogy az orvosok szereikkel nem gyilkolni, hanem gyógyítani akarnak; szerette is ura, de meg is érdemelte. Egyszer a gróf kis unokáját mentette ki a vízből, mikor már fuldoklott, s önelküle oda vészett volna. Azóta szerette meg annyira s mikor már halálos ágyán feküdt, utolsó szavaival is gondjaimra bizta kedves kutyáját. A mi urunknak nem voltak rokonai, egy unokaöccsén kívül, a ki külföldön végezte tanulmányait s a kire nagybátyja egész öröksége várt. Mikor az öreg gróf megbetegedett, magához hívatta egyetlen rokonát, Erdőssy Tihamért, tudatta vele beteg-

ségét, aggodalmát, bogy érzi halála közeledtét, s egyszersmind végrendelkezését, hogy összes vagyonát reá hagyja. Az idő haladt, haladt, de a gróf sejtelve korai volt; nem halt meg. Erős természete le tudta győzni betegségét. Ez azonban a fiatal grófnak sehogysen tetszett. Pénz kellett neki és pedig sok pénz. Baján segitendő, pokoli tervet gondolt ki. Sikerült tetemes összeg ígérete által az öreg gróf két cselédjét reá vennie, hogy urukat adandó alkalommal bármely úton-módon láb alól tegyék el. Bármily furfanggal, agyafurtsággal készítette tervét, valamit mégis számitáson kívül hagyott. Es ez a valami volt az, a mi meghiusította nemcsak a tervet, hanem őt magát is koldusbotra juttatta. Nem jutott eszébe a „kutyahűség”. Néro ugyanis állandóan gazdája mellett aludt a legbelsőbb szobában. Mikor a két felbérelt gyilkos behatolt az öreg gróf hálószobájába, a hű állat nesztét vevén az urát fenyegető veszélynek, csodálatra méltó elszántsággal rohan az urát fojtogató cselédre, hiába küzdött ellene, néhány percz alatt agyonharapta. Aztán a másik orgyilkosnak rohant. El kellett volna vesznie annak is. Hanem csoda történt. A helyett, hogy megmarja, kérő nyűszköléssel ült eléje. Aztán azzal a velőkig ható síró nyivással, mivel hasonló lelkes állatok érzésüknek adnak kifejezést, nyalta végig a megdőbbent orgyilkos réműlettől s a benső küzdelemtől megdermedt jobbját. Azt, a mely a gyilkos tört szorongatta. S ez a pillanat két embert mentett meg. A hálószobájában eszméletlenül fekvő grófot, s az orgyilkosságra vállalkozó másik cselédet. Az előtte nyöszörgő állat szemeiből könnyörgést és elszánt dacot, irgalmat és bosszuállást látott maga felé csillogni. Utálattal hajította el a törét az ablak alatt esobogó folyó hullámaiba. Zajt ütött. A halottat elvitték. Senki sem tudta meg, hogy bűntársa is volt. Az öreg gróf se; pedig ott járt-kelt körülötte szüntelen. A gróf, habár unokaöcscse terve meghiusult, nem sokkal élte túl az ellene tervezett merényletet. A fiatal grófot pedig, kinek sikerült kikerülni a földi igazságszolgáltatás büntető kezét, elérte a nemezis. Vagyonja nem volt, mivel azon idő alatt, mely a végzetes merénylet és nagybátyja halála között eltelt, az a bank, a melynél öröksége le volt téve, megbukott. Földönfutóvá lett, mig végre a tengeren hullámsírban lelte halálát. Vele kihalt az egész grófi család, a kastélyt nem gondozta senki. Én lakom benne egyedül s azt a kis pénzt, a mi az én és kutyám fentartására szükséges, napszámmal szerezem meg. Nos ez az, a mit e kastély történetéről elmondhattam.

Az öreg elhallgatott s tenyerébe támasztotta fejét. Résztel tekintetem reá s a vén kutyára. A volt komornyik most megtörte a csendet, reám nézett rideg közönnnyel, elszántsággal szólt hozzám: De hátra van még valami. Az úr kérdezhetné, hogy hát honnan tudom én mindezt, holott a bűntett titok maradt a világ előtt. Nos az igen egyszerű. Emlékszik

még, hogy említettem, hogy a másik orgyilkos megmenekült s daczára annak ott járt-kelt a kastélyban. Ez nem is mondta meg azt senkinek, csak... most magának. Mert tudja meg, az a gazember, ki ura jótéményét azzal hálálta meg, hogy hitvány pénzért élete ellen tört, az orgyilkos... az... én... vagyok. Elborzadva, rosszul titkolt félelemmel tekintetem az agg arczába. E szörnyű büntett elkövetése, folytatá elbeszélését az öreg, melynek ha kivitelében nem is, de segédkezésben magam is részese voltam, bántott; mardosta szívemet a lelki furdalás. De daczára a szörnyü, reám nézve oly becestelen emléknék, mely a kastélyhoz fűzött, nem tudtam attól megválni. Jó uram, ki soha meg sem álmodta volna szolgája ily aljasságát, még első betegsége alkalmával lelkemre kötötte kedves kutyája gondozását, egyszersmind szabad lakást biztosított nekem e kastélyban halála esetére. Felébredt lelkiismeretem a jó útra térített. Hogy csak némileg is jóvá tegyem a bűnömöt, teljesen átengedtem magam egykori uram utolsó akarata teljesítésének. Jobban viseltem gondját e kutyának, mint tulajdon magamnak. S ez a hű állat volt egyedüli vigaszom elhagyatottságomban, s most is az. A jó Néró észrevette, hogy szeretett ura jó indulattal viseltetett irántam, ő is vonzódtott hozzám, s midőn a gróf úr meghalt, azzal az odaadó hűséggel, a melyre csak képes egy állat, vette körül második urát. Ott volt mindig a sarkamban, lehajtott fővel, lassan kullogott utánam; soha egy perczre sem hagyott el. Állat az istenadta s mégis oly sok benne az emberi. Egykori vidorsága a gróf elhunytával egyszerre megszűnt. Miniha tudta, érezte volna, hogy mit veszett jó ura halálával. Hosszu évek nyomasztó egyhangu napjait éltük át egymással, ragaszkodásunk a lehető legbensőbbé, legszorosabbá vált. S Néró még külső hasznomra is válik. Ritkán járok ki a faluba, visszahuzódom teljesen, gyűlölöm az embereket s félek tőlük. Ezért aztán Néró jár ki helyettem, s a mire szükségem van, azt felirom egy darab papirosra, kosarat akasztok nyakába s ő elhoz mindent hűségesen. S mikor elismerésem kifejezéseül végig simogatom, oly gyengéden simul hozzám, oly halálával nyalogatja kerges tenyeremet, hogy biz én mindannyiszor könyezem. Hogyne! Mikor rám tekint az ő szép nagy szemeivel, melyekből a legtisztább, legőszintébb ragaszkodást olvasom ki, eszembe jut ilyenkor az a sok aljas hazug ember, a kinek emberi alakja csak álarcz, hitványabb az utolsó állatnál.

Eddig tartott az öreg elbeszélése. Az idő már jó későre járt, s én szívélyes búcsút vettem az egykori komornyiktól s siettem hazafelé. A hallott történetet sohasem felejttem el. Az egész úton azzal foglalkoztam; a legmélyebb meghatottsággal gondoltam a hű állatra, nemének sorsa pedig jogos méltatlansággal, keserőséggel töltötte el keblemet. Mennyi bánalmazásnak van kitéve a „felvilágosodott“ emberiség részéről!

A legkiáltóbb irónia! S marad mindaddig, míg az emberi nem a felvilágosodás igazi útjára lépve, a humanitás minden terén nyilvánuló elveit hangoztatva az alsóbb foku teremtmények iránti kötelezettségeinek teljesen eleget tenni nem fog.

b) A nagykanizsai r. k. főgymnasium részéről küldetett:

H a n z i.

Irta: *Kereskedő László*, VII. o. t.

Jelige: Állathűség nem ritkább mint emberhűség.

A feltámadás ünnepe táján, mikor a nagy természet életre pezsdül a hosszú szendergésből, óhajtásaim óhajtása mindig az, hogy szünidőmet abban a rokonszenves, csues-ivű erdészlakban tölthessem. . . .

Egy merész lejtésű hegynek aljában rótták egymásba százados, kopást nem ismerő köveit.

Finoman ívelt ódon homlokzata előtt virágos kert pompázik, feshő bimbókkal, tekervényes, sima-járásu utakkal; mögötte fenyves zúg, szívet-szervet edző léggel.

Áradozott lelkem a boldogságtól, hogy a legutóbbi alkalommal jó sorsom ismét ama kies hajlék felé vitt.

Repesett szívem örömeiben, mert a rokoni szeretet tanyájára, ölelő karok közé mentem.

De ujjongtam akkortájtban az ébredő tavasz lehelle-tén is. . . .

* * *

Megérkeztem után másodnap a virradat már nem talált fekvőhelyemen. Alig pirult el az égbolt keleti alja a szűz hajnal esőkján, alig hunytak le a bágyadt csillaglángok a sötétzölden tornyosuló, fenyvektől borított hegyek mögé, már is talpon voltam, hogy megjárjam a ház tájékát.

A kert nyíló virágai közé siettem; az üde pázsit is megfürdött velük a reggeli harmatban; gyöngye fűszálain a hajnal könyvével játszott a kelő nap gyér sugara; a gondos női kezekkel arányos formákra nyesett bokrok, cserjék bogán madárdal csattogott.

Lelkemig hatott a természet gyönyörű ébredése; me-rengve jártam-keltem a fenyves alján, majd meg a kertnek kigyózó, ibolyákkal szegélyezett ösvényein, míg álmodozásomból fel nem rezzentett néhány haragos, szakgatott „kár“ „kár“, szárnyesapkodás, meg aztán valami fehérnép kiabálása, mely szidás is volt, meg élénk tiltakozás is.

Alig indultam néhány lépéssel a hely színe felé, már is azon vettem észre magamat, hogy kedves, régi ismerősöm,

Hanzi, a háznak évek óta fogadott varjúja vállamra telepedett, s okos szemeivel bizalmasan, kéréleg tekint reám, mintha medenéket kérne valami ellen. . . .

Gyöngéden megsimogattam; zsebkendőmmel pedig letörültem hosszú ében csőréről azt a zsiros, tapadós, piros valamit, melyről hovahamar fogalmat szereznem segédkezett az előbbi percekben oly feltűnően hallatszó fehérnép, ki ideges mozdulatokkal s Hanzi felé haragosan lövelt pillantásokkal panaszlá el, hogy huszonhét krajezáron szerzett jó szagos „tóáltszappant“-ja mellől üzte el az imént az „adta madarát“, s most méltó haragjában utasítá ki a konyhaablakon, mert ama szépitőszernek felét Hanzi — nem is külsőjének javára, hanem — oda használta el, hová szem nem lát — a gyomrába, csőrén felejtve a „corpus delicti“-t.

Az elfogultságra valló panaszkodásnak azzal vettem véget, hogy jót nevettem az én madaram kópéságán, s kárpótlást ígérve a kárvallottnak — siettem a reggelire.

Régi barátságunknál fogva, melynek kötelékét a fentebbi pártfogás még szorosabbra fűzte köztem és Hanzi közt, — mindig mellettem volt a hűséges madár. Reggelizni sem hagyott anélkül, hogy az abroszra mellém telepedvén, az aprítani valóból hullott morzsák után, kis társaságunk nagy mulattatására, ne kapkodott volna oly furesán, hosszú csőrével nagyokat koppantván a kemény diófa-asztalra.

Majd nagy vidáman a pallóra szökkent lábaimhoz.

Bizony, szép madár volt.

Ej-szinü tollazatával, koromfekete, izmos, horgas lábai-val ugrált előttünk, hosszú, merev tollakból álló farkát időnkint odaérintve széklábhöz, asztallábhöz.

Ében csőrén szemfényvesztő tánczot járt a napsugár, mely a kertre néző ebédlőnek hatalmas szabásu boltjai alá színes ablakokon át szűrődött be.

Vidám szökkenésével, mely hasonló volt a kósza szellő könnyed szöktéhez, Hanzi a szárnyas ajtó felé tartott és beleütődött, mert hirtelenében nyílt az ki, s kopogtatás nélkül toppant be egy sötét ruháju, de még sötétebb tekintetű ember.

Szilárd léptekkel tartott nagybátyám felé, szótlánul nyujtva eléje kérvényét. Nagybátyám röviden, de részvéttel teljes hangon adta tudtára, hogy ő mint urasági tisztviselő az uraság rendeletén nem változtathat . . .

Egyik kerülő volt ez, kit gyanus viselkedése miatt elbocsátottak.

Hogy baljóslatú dörmögés közben maga után az ajtót betevé, Hanzi tollai még mindig feltorzadva állottak.

Egy párszor haragosan utána is káromgott

Megjött az est.

Most a fényes nap ejté le koronáját a lángoló tetejü fenyves mögé, az égbolt másik felén pedig a csillagok tüne-
deztek elő s kezdtek árasztani, nemsokára az egész boltozat-
ról, hallgatag fényöket.

Vacsora után rövid ideig beszélgettünk; majd felmentem az emeletre, s az egyik szobában, mely ablakaival a fenyvesre nézett, leültem az ódon-művü, de ünnepiesen csengő-bongó zongora mellé.

Kimondhatatlan jól esett néhány akkordban kiöntenem szívem érzelmeit; az a néhány szomorú lejtésü hang az emlékek egész sorát kelté föl lelkemben, melyen most erőt vett a néma merengés.

A billentyűkre, ujjaimra, — meg a válhatatlan Hanzira, mely a kottatartónak fantasztikus faragványaiába kapaszkodott, reszketeg fénynyel áradt a holdvilág.

Kezem is lecsuszott már a billentyűkről, úgy elméláztam.

Hanzi egyre ott gunnyasztott a kottatartón.

Most a nyitott ablakhoz mentem, hogy kitekintsek a holdas éjbe, hogy élvezzem a fenyők közt lebegő üde illat balzsamát.

A csillagokon járt először tekintetem, s így csak később vettem észre, hogy ketten állunk egymással szemben, két alak: az egyik én, az ablakon belül, a másik meg az ablakon kívül, a párkányzatba fogózkodva.

A rémület minden tagomat megzsibbasztá s a szót tor-
komra fojtá, hogy benne azt a „sötét tekintetü“ férfiút ismer-
tem föl, ki most egy éji kísértet hatalmával emelte rám piz-
tolyát. . . .

A halál agóniája nagy, hideg cseppekben veritékezett homlokomról; ködbe borult szemeim menedéket kerestek; révedező pillantásaim Hanzit vették észre, a mint helyéről hirtelen vállamra szállt, onnét pedig mint a nyíl suhant ama rémes alak szeme közé. . . .

Egy rögtöni durranásra eszméletemet vesztém.

*

Hosszu makaes ájulásomból másnap reggelre ocsúdtam föl. Akkor megtudtam, hogy a lövés után, melynek golyója a zongora húrjaiba tévedt, az emeleti ablak alatt találták a volt kerülőt, a lezuhanás miatt megroncsolt testtel, kivagdalt szemekkel; ujjai pedig Hanzit tartották megfojtva.

Az én kedves megmentőmet a kert virágos hantjai alá temették; ráejtett könyüimet nyiló kelyhek fogták föl. . . .

c) A pozsonyi ág. ev. lyceum részéről érkezett:
Nagy veszély kibékíti az ellenségeket.

Irta: *Németh Bálint*, VIII. o. t.

Pestmegyében a közelmúltban a Duna melletti virágzó községek nagy elemi csapások színterei voltak... A Solt határában hömpölygő Dunaág vize is egyszerre zavarossá, habzóvá lett, — a szőke hullámok rohamosan emelkedve, medrükből kicsapva, gyorsan a Dunától félóránnyira fekvő védgát tövét lötyögtették; a 4—10 méter hosszú jégtáblák oldalát rombolták, törték...

Hajlékát, otthonát a megrémült lakosság el nem hagyta; ámbár tudta mindenki, hogy a töltés nem tarthatja föl sokaig a zúgó árt.

Ugy is lett.

Néhány perez mulva a rettenetes elem „zúgva, bőgve törte át a gátat“; a piszkos víz gyorsan bekalandozta a város külső utczáit, kapukat, deszkabódékat s háziállatokat véve fel hátára. A jégdarabok pedig sorba döntötték romba a csinos épületeket; az oldalfalaknak, gerendáknak vízbe csobbanása egy kevés időre fölülmulta a kétségbeesett asszonyok, gyermekek jajveszéklését...

— Menteni! Menteni!

Bátyámmal s egy markos evezős legénnyel először hajtottuk széles dereglyénket az előbb száraz utcákon. A város déli végén összedőlt házhoz siettünk, honnan nagy fehér „Tisza“ kutyánk kezdett felénk úszni, de a rohanó jégtáblák visszanyomták az épület kiálló romjaira...

Az udvar közepén álló körtefáról félholtan leszedett asszony adta tudunkra, hogy a Tiszát az ár sodorta „örökségéhez“ s hogy az eperfán nyávogó ordas macskát ő vitte a fa tövéhez, hogy az felmáshassék rá.

Asszonyt, macskát, kutyát esolnakunkba fogadva, a várostól negyedóránnyira fekvő tanyához tartottunk. Útközben egy méternégyzet területű szárazföld mellett evezünk el; melyen a mező számos négylábu állatja didergett, nyivákkolt.

Tisza a vízbe ugorva, a kis szigetnek úszott.

— Lesz most jó ebédje Tiszának, — jegyzé meg bátyám.

A kutya az állatokhoz érve, szomoruan nyöszörög nekik valamit, majd a hozzásiető lucskos nyulat óvatosan felemeli s vele hozzánk lubiczkol; a csolnak pereméig felágaskodik s a kövér kis nyuszkát lábaimhoz eresztí.

A következő perezben már a legmegdermedtebb tarkaszőrű höresöggel tér felénk.

— Csak ilyen férgeket hozz esolnakunkba, — mormogja Andris, az evezős legény. Kiveszi a derék kutya szájából a

fagyos állatot s a csolnak túlsó oldalánál a vízbe csapja. Tisza teljes erejéből vetette magát a hörszög után, de nem tudta a felszínre hozni s azután az állatokhoz úszott.

Mi magunk pedig az evezőhöz láttunk, hogy a közeli tanyán a nagy veszélyben forgó embereket megmentjük.

Visszaevezve a városba, láttuk, hogy Tisza a kis szigeten hogy melengeti, ápolja hajdani ellenségeit; sokszor hívtuk, de nem mozdult, hanem annál erősebben mormogott Andris csalogató szavára.

Két óra múlva a fáradhatatlan életmentők mindenkit biztos helyre csolnakáztattak. Mi is a rettentő délelőtt után ebédhez siettünk; Tisza szép történetével felejtettük el némikép a borzasztó veszélyt.

Apám már éppen csolnakot akart küldeni a hű kutyáért, midőn egy alacsony természetű, átnedvesedett ruhájú paraszt ember lépked be udvarunkba. Illedelmesen köszön s így szól:

— Ablakomból láttam, hogy a talpalatnyi földet, melyen Tisza gondozta a nyomorult állatokat, a víz lassanként elnyeli; csolnakomba ültem, hogy a hű állatot megmentsem. Távol voltam még a helytől, midőn egy hatalmas hullám csapott össze a kis sziget fölött, a mely elseperte az állatokkal együtt a szegény Tiszát is. Még egyszer azután felbukkant bozontos feje, de hogy a hörszögek, ürgék, egerek belekapaszzkodtak, nem tudott megmenekülni.“

Megilletődés fogott el bennünket.

— Emberek! — így kiáltott fel atyám, — közületek ugyan ki halna meg ily önzetlenül ellenségeért?

d) A sárospataki ref. főgymnasium részéről küldetett:

Légy jó az állatokhoz!

— Beszélyke. —

Irta: Nagy Béla, VIII. o. t.

Nagyon jómódu gazda volt Kovács János Mátéfalván. Öblös hombárjaiban nem igen volt hija a szép, aczélszemű buzának, sok szép lova, marhája pedig két istállót megtöltött. De hogy is ne lettek volna neki szép marhái? Hiven gondot viselt ő a jószágaira, őrizte azokat minden bajtól, veszedelemtől. Az almot, tisztogatást nem sajnálta tőlök, kivált meg szénával, abrakkal úgy ellátta őket, hogy lovai, ámbár mindennap huzták az igát, a parádés lovaknál is kövérebbek voltak.

— Beh derék gazda kigyelmed, Kovács János uram! — mondá egy alkalommal a pap, mikor éppen nála volt. — Milyen jó húsban vannak ezek a lovak és milyen szép sima-

szőrűek azok az ökrök! Minden gazdának ilyen gondosan kellene ápolnia a jószágait!

— Hát hiszen a magam hasznáért teszem, tiszteletes uram, — válaszolt ő; — akkor birja el a jószág a terhet, ha nem sajnáljuk tőle az eleséget.

— Bizony a becsületes ember nem kívánja még az állattól sem, hogy ingyen dolgozzék neki, — folytatá a pap. — Ha dolgoztatunk velők, kötelességünk, hogy meg is fizessük segítségüket. Az illendőség is parancsolja, hogy gondoskodással és jóltáplálással visszonozzuk jó szolgálatukat!

Mig beszélgetnek s a tiszteletes örömmel dicsérgeti a becsületes gazdát, ez éppen a sertéseknek adott enni a vályuba. A sovány Bodri kutya pedig nagy étvágygyal oda szaladt; de Kovács János félrerugta a vályu mellől.

— Takarodj! — kiáltott; — még neked is enned adjak, mintha valami hasznodat venném!

— Hát ki őrzi éjjel a kigyelmed házát? — kérde a pap, kinek nagyon rosszul esett ez az embertelen bánásmód a derékeknek mondott gazdától.

— Biz ez a hitvány kutya meg nem őríz, ha lopnak is az udvaromról; az ugatásáért meg csak nem fogom tartani?

— Ejnye János gazda, nem hittem volna, hogy ilyen önző legyen! Hát kigyelmed semmit se tesz haszon nélkül? Ha nem őrzené is meg a házát ez a szegény kutya, a hűségével is megérdemelné azt a csekély hulladékot. Hát nem azért adta Isten kendnek azt a nagy vagyont, hogy a szükölködőknek adjon belőle?

— Hát megy-e el éntőlem egy koldus is üres kézzel?

— Tudom, hogy a koldusoknak juttat kigyelmed; de hát az állat is Isten teremtménye s ha telik tőlünk, attól se szabad megvonnunk a segedelmet.

— Hát nem elég, hogy a marháimra gondot viselek?

— Nem bizony! Mondom, hogy minden állat Isten teremtménye, mindent lehetőleg oltalmaznunk kell. A ki a törvényt csak félig tölti be, csak olyan törvénszegő, mint az, a ki az egészséget elhanyagolja.

Kovács János elpirult kissé a dorgáló szavakra, hanem azért csak azt gondolta magában: Bizony nem tartok én haszon-talanul semmiféle jószágot.

* * *

Szomorú idők következtek. Nagy veszedelem volt az egész környéken: eljött a rettenetes marhavész! Honnan eredt, senki se tudta; csak felütötte fekete fejét és terjedt rémületesen egyik faluból a másikba s innen a harmadikba. Szinte a levegő is olyan nyomasztó volt, mintha a szellő hordozta volna a pusztító vész magvát. Hiába volt minden óvintézkedés, minden védelem. Messze földön betiltották a vásárokat; nem volt sza-

bad egyik faluból a másikba jószággal átmenni; megszűnt minden kereskedés. És mindez nem ért semmit.

A tehenek a legelőn csak úgy hulltak el, az ökrök a járomból dőltek ki; ha valaki reggel lóháton ment ki a mezőre, este sok esetben gyalog jött haza, kint hagyva lovát, mely nem harapta többé a kövér füvet. Az emberek panaszkodtak, sirtak, olykor még az Isten ellen is kikeltek, sóhajtozván: Miért büntetsz bennünket ily nagyon!?

Csodálatosak a Gondviselőnek dolgai!

Mátéfalván is beköszöntöttek a szomoru napok. Hiába viselte most gondját Kovács János a jószágainak, nem kellett most azoknak az eleség sem. Ő nem is hajtotta ki a marháit legelőre, hogy szemei előtt legyenek s jobban ápolhassa őket. Az orvost mindennap elhívta, a sok orvosságot halomszámra vette. Hiába volt annak akár egy egész patika! A nagy, széles szarvu ökrök közül nap-nap után ki kellett huzni egyet-kettőt az ólból; nem jártak már azok a maguk lábán. A szép pejcsikók közül is sok elnyerítette az utolsót. Milyen szomoru volt az a nyerítés! milyen keserves a sok hulló marha bőgése!

Kovács János fájdalommal tördelte kezeit, mikor pompás marháinak száma egyre apadt és a lenyuzott bőrök egyre szaporodtak; majd csináltathat azokból elég esizmát, meg czipra hámot!

Es a sovány Bodri még mindig ott settenkedett az udvaron. S ha meglátta, most még dühösebb volt a gazda és nagy dorongokkal kergette el:

— Hogy ezt nem pusztítja el az Isten az ökreim helyett! Az ilyen haszontalan pára olyan egészséges, mint a makk, azok a gyönyörű jószágok meg mindegyre vesznek el!

— Ne légy olyan kegyetlen ahhoz az árva kutyához! Hisz az Isten előtt minden teremtménye egyenlő! — így kérlelte felesége, a jó Julis asszony, ki éppen legjobb tehenét siratta el. Ő eddig is gondot viselt a szegény üldözött ebre, most pedig még inkább elérzékenyedve a veszteség súlya alatt, igyekezett azt megmenteni férjének bánatalmaitól. Egyetlen gyermekök, a kis Laczi is, — kit kedvenc csikójának elvesztése indított gyakran könyekre — szívesen megosztotta a Bodrival, most már egyedüli játszótársával, a falatját. Így aztán a Bodri a gyöngéd szívek jóvoltából mégis fentartotta magát, sőt a kis Laczika örömeire meg is szaporodott. Hanem atyja megfosztotta örömétől, elpusztította a kis kutyakölyköket.

— Majd még ezeknek is vesztegetjük a kenyeret! Még az anyját is el kell veszteni!

A kutya fájdalmasan nyöszörgött, keresvén fiait. Laczi szíve megesett rajta s az ártatlan gyermeki lélek együtt kesergett jó játszótársával.

A marhavész még mindig tartott. Kovács Jánosnak legszebb marhái elpusztultak, fele se maradt meg a soknak. Az a néhány ökör, ló csak úgy kongott már a nagy istállókban s még ezek is egyre fogytak.

A gazda szíven minden elhullt darab jószág egy-egy sebet ütött. Az ő szomorúsága, fájdalma nőttön nőtt, sehogy sem tudott beletörődni a veszteség gondolatába.

— Jaj! tönkre tesz ez a nyomoruság bennünket! Oda van a sok szép jószágom; mind nagy fáradsággal nevelgettem! Elpusztul mindenem!

Pedig ahogy pusztult el. Nem olyan könnyű volt neki elszegényednie, ha kidöglöttek is a marhái, mert a sok termés, a nagy tag a határ legszebb részén még megmaradt, ő még mindig vagyonos ember volt. Hanem azért neki nagyon rosszul esett a kár, nem tudott megnyugodni az Isten akaratában, hiába vigasztalta volna a felesége.

— Jaj, jaj! oda lesz mindenem! — panaszkolta minden nap és egyre csak búsult és tördelte kezeit.

Egyszer csak még több oka lett a szomorúságra és panaszra. A pusztító, öldöklő szellem nagyobb és drágább áldozatot követelt magának. Kis fia egy délután hirtelen rosszul lett és egy pár óra alatt minden ápolás daczára meghalt.

Ez volt már aztán a fájdalom! Nem zugolódtott már Kovács János az Isten ellen, érzékei szinte elbénultak a nagy kintől, mely szívet mint éles kés marcangolta. Megeredtek könnyei és sirt hosszan, keservesen. Elfelejtette most a jószágait; pedig az nap is megdöglött egy. Nem bánta ő már, ha nem marad is egy se.

— Oh gyermekem, életem reménye! — csak ezt kiáltotta zokogástól töredezett hangon.

Feleségének sem adott most megnyugvást az Istenben való hit, ő sem tudott most vigasztalni. Ez már több volt a soknál is! Halavány arcját könnyeinek folytonos árja áztatta, a mint a kedves halottat így ébresztgette a koporsóból: Kis fiam! kis fiam! — Hiába! hiába! nem ébred az fel többé...!

A temetés napján, este, lehorgasztott fővel ült egymás mellett a szomorú pár a tornáczon. Könyeik elapadtak már, ajkaik nem mozdultak. Félnek egymáshoz szólni, mert hiszen minden szó arról a kis mosolygó gyermekről beszélne... Olyan fájdalmas ez a némaság.

S a mint ott ülnek a szomorú csendben, a Bodri kutya is oda sompolyog a tornácra és halkán szükölve járkál ide s tova, keres valakit; bizonyosan azt a kis mosolygó gyermeket. És a mint nem lel, leül a bánatos apa lábai mellé. Nem is esőválja a farkát, csak a földre veti magát, tekintete olyan bágyadt, nyöszörgése olyan keserves... Ő is osztozik a ropant nagy fájdalomban; eszébe jut az a jószívű kis gyermek,

a ki olyan vígan játszadozott övele és titokban olyan jó falatokat hozott neki... Nyöszörgése olyan keserves...

A mint Kovács János ráveti kisírt szemeit a hű kutyára, olyan jól esik neki, hogy még ez a megvetett állat is szinte sir ebben a szomorú időben. És mintha odabent azt mondaná valamj hang: „Ezt a kutyát te üldözted te megfosztottad fiai-tól! És ő most a tiedet sajnálja!“ — Lelke valami különös érzéssel telik meg. — Oh csodálatos az Isten hatalma, — gondolja, — még ebben a tudatlan állapotban is mintha érzékeny lélek volna, pedig azt mondják, hogy abban csak pára lakozik, — s szeliden megsimogatja azt a hűséges jószágot. Kemény szívének durva érzéseit megtisztítá a végtelen nagy csapás, s a helyett, hogy leverte volna, most az Isten csodás hatalmának magasztos eszméjéhez emelte.

*

A hatalmas Isten elfordítá a háztól a csapásokat. A mint a marhavész kitombolta magát, újra jó idők jöttek. Újra megteltek az ólak szép ökrökkel, lovakkal; tele lett a ház is; kis lármás gyermekek örömet hoztak a bánat helyébe a még javakorbéli házaspárnak. És Kovács János uram ezentúl jó szemmel nézett a Bodri kutyára; sőt ha valaki ez állatot bántotta, nem mulasztá el őt szelidségre inteni. Gyermekeinek is gyakran beszélt a hűséges Bodriról és mindennap oktatta és intette őket erre a szép kötelességre: Légy jó az állatokhoz!

e) A **soproni főreáltanoda** részéről küldetett:

H á l a.

— Dícséretet nyert költemény. —

Ulrich Nándortól, VIII. o. t.

Hajdanában, nagyon régen,
Játszadoztam künn a réten.
Lepkék után kergetőztem,
Künn a réten, künn a zöldben.

És a mint úgy száguldoztam,
Megakadtam egy bokorban
S a bokorban, bokor alján
Kis madárka zokog árván.

Nyulok arra, nem repül el,
De elhallgat énekével.
Kezemben a piczi árva
És letörve gyöngé szárnya.

Megsajnáltam, haza vittem.
Jó lesz neked, jó lesz itten!
S bezártam egy kalitkába,
Ugy zokogott a kis árva.

Sírását a röpke szellő
Messze vitte és az erdő
Kis zenész'i meghallották
S tüstént jöttek a madárkák.

Bús madárka a kalitban
S ők daloltak neki vígan;
Észrevették, hogy a szárnya
Összetörve, megtépázva.

Ugy zokogtak, úgy siratták
A piczikét a madárkák;
Elrepültek szerte-széjjel
S visszatértek pókkal, légygyel.

Kalit körül s a kalitban
Öröm is van, bánat is van;
Mig meggyógyul gyöngé szár-
nya
S újra víg a kis madárka.

Ugy sajnáltam kis dalosom...
De szívembe öröm oszon...
Szerzek neki örömet én,
Hadd viduljon fel a szegény.

S midőn reggel napkeltekor
Zeng az erdő, zeng a bokor,
A kalitkán pattan a zár
S a kis madár el — tovaszáll.

Megpihen a gyöngé ágon,
Köny rezeg a szempillámon.
Látlak-e még? ... vagy soha
már?

Erdő dísze, dalos madár!

Láttam bizony, sokszor nagyon,
Házunk előtt a faágon.
Oda gyültek a madárkák
S víg dalukat ott dalolták.

Ott dalolták és a dalon
Megédesült a fájdalom.
Megjelentek minden reggel
S ébresztgettek víg énekkel.

Megköszönték, hogy az árvát,
Erdő, berek víg dalosát
Megmentettem, gyógyítottam,
Hogy ne vesszen a bokorban.

f) A szegedi állami főreáltanodától.

D a n i b á c s i .

— Elbeszélés. —

Irta: *Tóbiás Károly*, VII. o. tanuló.

Jelige: Jó tetteréért jót várj.

Derék ember volt az a Dani bácsi, atyám régi barátja. Hozzánk gyakran járt, s ha jó kedvében volt, el-elbeszélt egyes részleteket utazásából. Mert jósága mellett még Dani bácsi kis városunkban világlátott, okos ember hírében állott, kit élvezet volt hallgatni.

Jól emlékszem rá, lehettem vagy 12-éves, Dani bácsi nálunk töltvén az estét, elbeszélt egy részletet olaszthoni útjáról. Sohasem fogom elfeledni elbeszélését, oly nagy hatással volt fogékony lelkemre. Még most is élénk emlékemben élnek szavai.

* * *

— Nápolyban voltam. Hol kékebb az ég, zöldebb a föld; mint a költő mondja. Hát igaz, szép, nagyon szép az a Nápoly. Hanem a hol fény van, ott árnyéknak is kell lenni. Annyan leírták már Nápoly szépségeit; diésérték gyönyörű fekvését, langyos levegőjét, citrom- és narancsligeteit. Sokszor és szépen van mindez megírva, és sokan is olvassák. Ez a fény. Az árnyékról hallgatnak, mert az nagyon sötét. S miután

nem irnak róla semmit, nem is olvashatja és nem is ösmerheti senki. — Sok városban megfordultam. Voltam London hirhedt külvárosaiban, hol este menésközben a revolver agyán kell nyugodnia az ember kezének. Ismerem a nyomort, a szennyet, az alsó néposztály sanyaru helyzetét. De mindaz semmi Nápoly külvárosaihoz mérve. Nem is kísétem leirni; mert leirhatatlan, elképzehetlen. S mindez annál inkább föl-tünik, mert sok a fény. A piszkos, szúk sikátorok fölött ugyanazon kék égbolt mosolyog, mint az elragadó paloták sorai között, mint a buja természet hivogató esendje fölött, mint a tengerparton, vagy a Vezuv lábainál. Az árny kíséri a fényt.*)

Undorral vegyest borzadálylyal haladtam egy napon a nyomor e borzasztó fészken. Egyszerre lábaim előtt, a porban, tehetetlenül látok feküdni egy rongyos, ősz embert. Valami nyomorult koldus lehetett, a fáradságtól és a forróságtól le-erve. Alig volt annyi ereje, hogy sovány kiaszott kezeit felém nyujthassa. Ránézos, barna arcán a nyomor kirívó vonása ült. A nap izzó sugarai erősen odatűztek rongyokkal alig fődött testére; nem volt annyi ereje sem már, hogy az árnyékba vonhassa száraz csontjait Szánalom fogott el. S borzadva néztem az emberi nem ez ijesztő kísértetére. Hát ez is ember!?

Cognacos palaczkomból néhány cseppet ajkára öntöttem. Ez egy kissé magához térítette. Egy rozzant viskó volt előttem; bevitettem oda az öreget s értésére adtam a lakosoknak, hogy tartsák maguknál, ápolják az aggot; gondoskodni kívánok róla. Bután bámultak reám, azután egymásra; mintha azt akarták volna mondani, hát ilyen különös kedvtöltésük van azoknak az ostoba idegeneknek, kiknek sok a pénzük, kevés az eszük? — Utálattal siettem e ronda környezetből. — És ezek is emberek!?

A következő napokon meglátogattam vén pártfogoltamat. Állapota folyton rosszabbult. Azok a gazemberek, úgy látszik, nem ismerik ezt a fogalmat: részvét. Nem sokat törődtek vele; hanem azt a néhány pénzdarabot, melyet naponkint odadobtam nekik, mohón szedték össze. Már el akartam szállíttatni öregemet valami kórházba, midőn egy napon haláláról tudósítottak. Már el is temették, mondták. Sötét arcuzkról azonban kivehettem, hogy bizonyosan a temetőárokban, vagy valamely posványban aluszsza álmát az öreg. Odadobtam nekik egy aranyat és sóhajta távoztam.

Napok multak el s már el is feledtem az egész esetet. A Piazzán sétáltam, midőn egy sovány, éhes kuvasz örömben csaholva közeledett, de nem is közeledett, hanem rohant felém. Rám ugrott, kezemet nyalta, ugrándozott s mindenkép

*) A Nápolyra vonatkozó részletek egy olasz író után vannak véve.

ki akarta fejezni örömét. Csak bámultam reá. Szegény állat, gondoltam, bizonyosan gazdájának hisz. Vettem neki néhány falatot, a mit mohón falt föl, s tovább haladtam. A kutya azonban nem tágitott mellőlem. Bármerre mentem, hűségesen kísért mindenüvé. Már kellemetlenné vált jelenléte s bottal akartam rábírni a távolmaradásra. Vonitva futott botütéseim elől, kis távolban megállott s nézett reám, figyelve minden mozdulatomra. Ha elindultam, hűségesen kísért, eljött lakásomig s meghúzta magát a kapu egy szögletében. Másnap, harmadnap ismét folyton mögöttem volt. Nem bírtam tőle szabadulni. Hiába gondolkoztam, nem tudtam megtalálni, hol láttam már egyszer a kutyát. S nem tudtam elképzelni, miért ragaszkodik annyira hozzám.

Egyszer messzire találtam kóborolni, elmerülve a természet esodálásában. Sötét éj volt, mire a város közelébe értem. A kutya mindenütt velem. Hogy lakásom hamarabb elérjem, egyik külvároson akartam keresztül menni. A keresztül-kasul futó sikátorok között azonban teljesen elvesztettem az irányt, s fáradtan, kimerülve bolyongtam az utczákon, keresve a helyes utat. Sehol egy lélek, a ki útbaigazítana. Végre egy csápszék-ből kilépni látom azok egyikét, kiknél védenczem elhelyezve volt. Jó pénzért vállalkozott, hogy kivezet valamely ismert utczába. Megindultunk; gondolataimmal elfoglalva későn vettem észre, hogy a helyett, hogy kikerülnénk az utczák tömkelegéből be a városba, mind szűkebb és gyanusabb sikátorokba jutunk. Éppen szólni akarok. De a következő pillanatban egy lassó-forma kötél csavarodását érzem magamon, mely mindkét kezem a derekamhoz szoritotta, s én a földön feküdtem. lefegyverezve, mellemen a bandita. Segítségért kiáltok; dühös káromkodás a válasz, és érzem a gazember kése hegyét mellembe hatolni. Elveszettnek hittem magam. Azonban hirtelen dühös ugatást hallok, reá a gazember ordítását. Eleresztett. Ekkor kezem a lassó alól kiszabadítva, előveszem revolveremet és a lábaimnál gomolygó sötét tömegre löttem.

Hogy ezután mi történt, nem láttam. Elvesztettem eszméletemet. Egy vendéglőben jöttem magamhoz s itt tudtam meg, mi történt lövésem után. Támadóm megijedve a lövéstől és a közelgő léptek zajától, eltűnt. És a kutya, életem megmentője, — ott feküdt átlóva, vérében. Csak néztem a szegény állatot. Az ölte meg, a kinek életét mentette meg s éppen akkor, midőn támadójával küzdött.

És mit tettem én ezért a kutyáért? Mindössze néhány falatot dobtam neki; de meg is vertem, hogy elmaradjon tőlem. Pedig, ha elmaradt volna, most nem volnék köztetek.

A kutya annak a koldusnak volt a kísérelője, a kivel én jót tettem. Tudta, hogy jót tettem. Gazdája meghalt; eljött a jótévőhöz, hogy annak életét megmentse — s hogy az ő keze által muljon ki!

g) Az **ungvári főgymnasium** részéről érkezett:

Ne bántsod az állatot!

— Dícséretet nyert költemény. —

Csűrös Ferenczről, VII. o. t.

Jelige: Excelsior.

Picziny fészeknek lágy ölében
Vidáman zeng a kis madár,
Mig párja élelmet keresve
A rengetegben szerte jár,
Majd visszajő, meg ismét szárnyra kel
Majd párja mellé ülve énekel;
— Merengve állok ott —
A két dal egybe vág:
Ne bántsod az állatot.

S a kis családnak boldogságát
Meg nem zavarja semmi sem,
Mig egy kéz a csupasz fiókát
Ki nem rabolja hirtelen.
A boldog együttlétnék vége van,
A kis pár fel-felrepedes nyugtalan;
A kis madár csipog,
Kérő panasza szól:
Ne bántsod az állatot.

A zöldelő mezőn virágról
Virágra egy kis méhe száll,
Egyikből a másikba búvik,
Kiszedve azt, amit talál.
Munkája közben vígan döngicsél,
Meg-megpihen, majd ismét útra kél;
Leszáll majd itt, majd ott
— Hallgasd csak, mit beszél: —
Ne bántsod az állatot.

Egy kerten át folytatja útját
S nyíló virág kelyhére ül,
Vesztére, mert pajkos fiúnak
Kezébe jut véletlenül.
Ez fogja és a többihez fűzi
S kaczag, a mint a vergődőt űzi,
A mig a kínozott
Kis méh dönögve zúg:
Ne bántsod az állatot.

Homályos éjben, tiszta légben,
Suhan, csapong a denevér,
Az ártó pille-serget űzi
A félmadár: a böregér.
A fák között, a ház felett,
Majd itt, majd ott surran, lebeg.
Mit szárnya okozott,
Hallgasd a susogást:
Ne bántsod az állatot.

De im! egyszerre háló-bogba
Ütődik és ott fennakad
S a gyenge állat vergődésén
Kaczag s örül a durva had,
Durván a hálóból veszi
S az ajtóféltre szegezi;
— Szárnyán a szeg kopog —
Fájdalmasan sívít:
Ne bántsod az állatot.

Ilyen pedig hány történik meg
Leírni itt nem volna hely;
Miért is az igazságérzet,
A műveltség és a jó szív, mely
A hasznót hálával veszi,
Mind-mind kötelmeddé teszi:
A hol csak láthatod,
Ily durva kínzástól
Megvédd az állatot!

A budapesti középtanodáktól megkéssett dolgozatok.

a) A budapesti V. ker. kir. kath. főgymnasiumtól:

Az öreg Abdullah kutyái.

Irta: Szini Gyula, VII. o. t.

Az öreg Abdullah mester szegény ember volt és künn lakott Bagdad külvárosában, holmi ütött-kopott fabódében. Nem volt sem selyemköntöse, sem sereg szolgálja, de szíve olyan, mint egy falat kenyér. Soha senkit nem bántott és még a légynek sem ártott.

Történt egyszer, hogy az öreg Abdullah elindult szokott útjára, melyre rendesen egy egész sereg kutya kísérte el. A milyen jó ember volt Abdullah, azonnal ki is vette nagy zsebéből kenyerét és szétoasztotta az éhes népség között. És ez így vala mindennap.

Egyszer egy nagyon gazdag úr sok kincsesel, sok tevével és nagy csapat szolganéppel elindult arrafelé, merre az öreg Abdullah lakott. A szűk sikátorokon alig fért keresztül a menet és ordító szerezsen szolgálk loholtak elől, hogy utat nyissanak a hatalmas úr díszes hintájának.

Hát ime egyszer csak kivel találkoznak egy fordulónál? Nem volt más, mint az öreg Abdullah mester, ki csendesen lépdegélt hű kutyái között. Ésre se vette a díszes menetet.

A nagy úr mikoron meglátta az öregot és a csapat ebet, hát rákiáltott haragra gerjedten:

— Pusztulj innen, te vén papucsfoltozó! Nem látod a vak szemekkel, hogy ki van előtted? Te nyomorult kutya!

Az öreg Abdullah nem szólt semmit, megfordult és ment vissza kutyáival, hogy utat nyisson a fényes menetnek.

A hatalmas úr büszkén folytatta útját keresztül a városban, ki a mezőkre, és mikor eltűntek a szemük elől a város érzekupolái és rezes tornyai, csak a messze sivár pusztaság terült el körülük, akkor a gonosz szolgálcsapat reátámadt urára, megölték fiával együtt és kincseinek megosztottak. A nap vérvörös haraggal áldozott le.

Az öreg Abdullah pedig, mikor meghallotta a nagy úr szomorú esetét, szinte megkönnyebbülten sóhajtott fel és megsimogatta bozontos szőrű öreg kutyáit. Miközben így elmélkedett:

— Ime, ezt nevezik az emberek hálának, hogy a kenyéradó gazdájukat megölik. Bezzeg az én kutyáim... bizony megvédenének, nem hogy megölnének.

Mondom néktek, ne az emberek között keressétek a hálát.

Csalogány.

— Állatmese. —

Irta: *Hönig Hugó*, VII. o. t.

Elhangzott hát az alkotó „Legyen”,
Nagy volt a munka s most az Úr
pihen.

Szemét elégűlten körülveti —
Es im' a hódolóknak ezrei:
Örömsugárzó lelkesült sereg
Riadva jó: „Hozsanna, üdv neked!”
S a bércz, a völgy, az erdő és hegyek
Riadva zúgják: „Isten, üdv neked!”

Mi szép a lét ez első hajnala!
Sugárzó trónján ül az ég Ura,
Körötte ott mindannyi angyala,
Fején csillagból fonva korona,
Jóságosan a hódolókra néz
S jóságot még több jósággal tetéz.

Biztatva szól az Úr: „Előre hát!
Meghallgatom bárki kívánatát.”

Örömiradva zúg fel mindahány
S az Úr elé megyen egymásután.
Elől az ember lépdél, nőt kíván:
Nem élet így az élet: egymagán.
Utána jó az állat sorra mind
S az Úr mindenkinek jósággal int.
A sasnak át erősebb karmokat,
A szarvasnak még karesubb derekat,
A nyulnak gyorsabb lábak kellenek,
A ló kér délcezegebb, szebb termetet,
Es minden állat mást meg mást kíván,
Tovább vonul aztán egymásután.
S az Úr kegyes, jóságosan figyel,
El is nyeri mind, a mért esdekel.

De im', ott elvonultan, egymagán
Áll búslakodva a kis csalogány.

Az Úr meglátja, hívja kegyesen
S a csalogány a trón elé megyen.

És mond az Úr: „Szólj bátran, kis
madár,
Szived mitsem kíván, mire se vár?”

„Kegyedre én hogy' volnék érde-
mes?!

Tudod Te jól, Uram, hogy mit teszesz.
Megadtál mindent, nincs több óhajom
S csak hála az, mi zenghet ajkamon:
Hiszen oly jó vagy s oly kegyes!”

S az Alkotó szívének tetszik ez,
Sugárból szőtt trónjáról im' lelép
S a csalogányhoz szólni kezd ekkép:
„Szerényen mitse kérsz bár, kis madár,
E szerénységed jutalomra vár:
Ajkadra büvös-bájos dalt adok,
Hogy enyhíts bűt, hogy gyógyíts bá-
natot.

Erdő mélyének édes dalnoka,
Te léssz a szenvedőnek vigasza.”

S az angyalok csapatja sorra mind
A kis madárra csókot csókra hint,
S e csók azt dalnokká avatja fel.

— A szerénység ily jutalomra lel.

S azóta csendes, méla alkonyon,
Ha szívre száll a titkos fájdalom
S az ember bánatosan elmereng:
A csalogány büvös danája zeng;
S erdő mélyének édes dalnoka
A búsnak, szenvedőnek vigasza.

b) A budapesti VII. k. állami főgymnasium részéről beküldetett:

Állatvédelem a középiskolában.

Irta: *Köpesdy Elemér*, VIII. o. t.

„Más szemében a szálkát is, a magáéban még a gerendát
sem látja. „Ez fordul elő százszor és ezerszer éltünk napjaiban.
Ezt teszi a paraszt, a hotentotta és még bármely uralkodó.
Ez fordul elő a tanuló életében is számtalanszor. Irunk sok-
sok leírást, elbeszélést, verset és prozát, a melyekben óvjuk a
művelt és műveletlen népet az állatkínzástól.

És ha egy kicsit betekintünk a középiskolába, azt látjuk, hogy az állatvédelem, mely ma már akkora tért hódított magának, a tanulók közt még nagyon alacsony fokon áll. Ennek egyik fő oka, hogy a tanuló jóformán még gyermek, és így minden rosszra, különösen az állatkínzásra igen könnyen hajlik. Ehhez járul még a „vivisectio“, melyet az iskolában oly gyakran látnak a tanulók. A tanároknak azonban van mentőségük, mivel a czélszentesíti az eszközöket; czéljuk pedig nagy: a tudományok ismertetése és terjesztése. Kivánatos volna azonban, ha a tanárok lemondanának a vivisectióról és e helyett a tanulókat, épp a természetrajz tanításánál, az állatok iránti szeretetre és az állatvédelemre buzdítanák.

Hisz állatot kínozni barbarizmus, sőt még ennél is több, mert a barbárok csak emberi alkotásokat pusztítottak, az állat pedig Isten teremtménye.

És minő nézet az, hogy mi nevezzük magunkat civilizált népnek, holott az állatvédelem a civilizáció első kelléke; nézzük meg az utolsó arabs nomád családot, vagy egy eszkimót, még az is együtt lakik jószágával, mert nagyobb sátrat építeni nem tud és lovát vagy más állatját kínozni nem akarja.

Civilizálódjunk tehát és ne túrjuk, hogy az iskolában, hol a tanulók a művelődést tanulják, rászokjanak az állatkínzásra. Hanem mutassuk meg, hogy az állatvilág mennyi hasznot nyújt az emberiségnek és ezáltal terjeszszük az állatvédelmi eszméket. Ha pedig az emberiség érdekében az állatot megöljük, tegyük azt hirtelen és ne kínozzuk. Azonban mindig tartsuk szem előtt, hogy először az emberiség, azután a tudomány.

És ha bármit teszünk az állattal, képzeljük magunkat az ő helyébe, gondoljuk meg, hogy esnék nekünk az, ha velünk követnék el, mert hisz az állat is él, ő is érez.

b) Könyörülj az állatokon.

Irta: Szalay Elemér, VII. o. t.

Jelige: „Hej Rákóczi, Beresényi.“

Bandinak hívtuk. Nagy, fehér eb volt, lompos farkkal, hosszú, hegyes fogakkal, a melyek mindig olyan fehérek voltak, mint az elefántesont. Arra is emlékszem, hogy ha ugatott, hát az egész udvar visszhangzott tőle s a merre csak utánunk jött, mindenütt azt mondták rá, hogy hatalmas állat, a mi nekünk nem kevésbé tetszett, mert ez a hatalmas állat velünk szemben olyan volt, mint egy bárány. Együtt nőtt fel velünk. Mikor én kezdtem tudni magamról, már ott ezammogott a bölcsőm körül, mintha márt várt volna valakire, a ki majd az ő bozontos fejébe kapaszkodva teszi meg az első lépést. És az

meg is történt. Nem a butorokba fogództam, mint más gyermek, mikor járnai tanul. A Bandinak puha bundájába egyszer sem ütöttem meg a fejemet, s a legelső szavak egyike, a melyeket ki tudtam mondani, volt a Bandi neve. Mikor aztán már akkora lettem, hogy megértettem azt, a mit beszéltek, hát elmondták nekem a Bandi históriáját, hogy a Janesi kocsi-sunk találta az istenadtát az útszélen, aztán megsajnálta, haza hozta, a hol a szüleim felnevelték. Mikor én megláttam a napvilágot, akkor már a Bandi is nálunk volt. Azután sorba valamennyien az ő nagy, okos fejét fogtuk át, mikor járnai tanulunk, s Bandi jobban vigyázott ránk, mint a föld összes dajkája. Szólhattak neki tizen is, ha egyikünk az ő nyakába fogódzva próbálgatta a járást, dehogy jött volna el onnan.

* * *

Egyszer hazamentem falura a karácsonyi szünetidőkre. Szép decemberi idő volt. A földet már ellepte a hó, mely naponként nagy mennyiségben hullott alá. A verebek nagy csoportokban csicseregtek a hólepte fákon, a vadludak hosszú csapatokban huzódtak el a házunk fölött alig 5—10 lépésnyire, s a szőlőhegyeken a frissen leesett hóban egész vonalakat képeztek a nyulnyomok. Nincs ilyenkor könnyebb mulatság a vadászatnál. A dermesztő hideg, meg az élelemnek a megszerzése kényszeríti a vadállatokat arra, hogy közvetlen közelébe jöjjenek azoknak, a kik legnagyobb ellenségük: az embereknek. És azok ilyenkor fel szokták használni a kínálkozó alkalmat. Egy napon leakasztottam a szegről a puskámat s elindultam kifelé a mezőkre. A hó nagy pelyhekben szállinkózott a földre, a levegő üde volt és hideg. Én gyorsan haladtam előre s a szabad természet látásától felvidulva és megfrissülve, a nádas felé tartottam, a honnan hozzám hallatszott a vadludak gágogása. A ki vadászott már télen, az tudja, hogy milyen benyomást tesz az emberre a fehér hóréteg a maga ezerféle hieroglyphjeivel, a melyekből a tapasztalt vadász egész történeteket képes kiolvasni. Télen, a szárnyas állatokat kivéve, a vadak minden útja oda rajzolódik le a fehér hólepelre s a nyomokon haladva sok olyan dolog lesz világossá előttünk, a melyet az év más szakaiban sehogy sem voltunk képesek megérteni. Az a nyitott könyv sok mindent elárul a vadak életéből.

A vizslám ott szaladgált előttem a nyomokat szaglászva, míg én egyenesen a nádas felé tartottam, a melyben ilyenkor meghúzódik a róka, a nyul, sőt a szigoru télben a farkas is. Sajátságos képet nyújt ilyenkor ez az ősmocsár. A nádas befelé mindinkább sűrűsödik, a széleken pedig hepehupás hó tölti ki a közt, a melyben lépten-nyomon találkozhatunk róka- és nyulnyomokkal. Mikor a nádas széléhez értem, egy-két kánya röppent fel előttem nagy káromással, aztán nem messze

újra leszálltak. A hó eközben mind sűrűbben kezdett esni, majd szél is kerekedett fel, a mely szemembe csapkodta a szurós havat, úgy hogy csak nagy nehezen haladhattam előre az amugy is vastag hórétegben. Egyszerre csak elkezd eszokolni a vizslám, aztán nekiiramodik, tördeli a nádat s a következő perczben kibukkan a nádból a felvert róka, a melyet egymásután két lövés fogad. Az visszafordul, de az ott hagyott szőr bizonyította, hogy lövésem talált. Vizslám nemsokára utólérte, mert hallatszott, a mint viaskodtak s olykor a kutya fájdalmasan vonított, mikor a rókának sikerült beleharapnia. Elkezdtem futni arra, a merre a hangokat hallottam, de egyszerre megroppant a jég a lábam alatt s én hónaljig a jéghideg vízbe estem. Ijedtemben mozdulni sem mertem, tudva, hogy itt-ott öles viz van és ha egyszer a jég alá merülök, hát onnan soha fel nem jövök többé. A jéghideg viz lassan átszivárgott a ruhámon, majd olyasfélét éreztem, mintha ezer és ezer tűvel szurkálták volna a bőrömet, a mely érzés lassan tompa fájdalomba ment át. Összeszedtem minden erőmet, hogy valahogy kimászhaszak, de a jég újra roppant egyet és most már egész nyakig merültem alá. Beláttam, hogy ha még egyet mozdulok, hát végkép lemerülök; tehát széjjel tettem a karjaimat s vizslámat szólítottam, de az nem jött elő. Aztán éreztem még, hogy a karjaim lassan elzsibbadnak, majd valami melegség ömlött át testemen. Még egy ideig láttam, a mint sűrűn hullott a hó, de többre már nem emlékszem.

* * *

Eközben lassan beesteledett s az amugy is rövid deczemberi nap csakhamar letűnt a láthatárról s mind sötétebb kezdett lenni. Megigértém otthon, hogy nem maradok el sokáig s szülőim már aggódni kezdtek, mikor egyszerre csak beállított a konyhába a vizsla, melyet a meglőtt róka össze-vissza harapdált. Ott aztán elkezdte a sebét nyaldosni, majd leült egy sarokba s keservesen nyöszörgött. Apám megijedt, azonnal lóra ült, előhívta a béreseket, lámpákat adott nekik, aztán keresésemre indultak. A hó azonban oly sűrűen esett most is, hogy alig lehetett ellátni öt lépésig. Az emberek elszéledtek erre arra, többen a nevemet kiáltották, de arra bizony nem jött felelet.

Az alatt pedig, a míg az egész ház az én keresésemre indult, a mi Bandink is elment a testvéreim után s mintha tudta volna, hogy engem még ma meg kell keríteni, addig szaladgált, a míg ráakadt a nyomomra, a melyet nem is vesztett el maga elől többé. Mialatt az emberek hasztalanul kerestek, addig a Bandi engem már ki is emelt a vízből, de hogy ezt miképen tette, azt bizony el nem mondhatom, minthogy azt magam sem láttam.

Senki már gondolni sem mert arra, hogy ebben a zivataros időben előkerüljek valahonnan, a mikor egyszerre hangos csaholás hallatszott s nemsokára apám előtt terem Bandi. Ott aztán valami különös hangon csahintott egyet, majd előre szaladt, többször visszanézett apámra s oly gyorsan vágatott, hogy lovon is alig lehetett őt követni. Mire az emberek a nádashoz értek, már ott találtak kifektetve a friss hóra, a melyen meglátszott, hogy honnan vonszolt oda Bandi. A fiatal, erős test sokat kibír, s az egész dolognak — a mely pedig olyan könnyen válhatott volna katastróphává — nem lett más következménye, mint egy erősebb mérvű meghűlés. Mikor a hosszas dörzsölés után nagy nehezen feleszméltem, magam előtt láttam Bandit, a mint nagy okos szemeit rám függesztette. Aztán oda ült mellém a hóra és elkezdé nyalni a kezeimet. Ennekem pedig az jutott eszembe, hogy ez az állat tiszszeresen megszolgálta azt, a mit vele tettek. Mikor azt a félig élő, félig döglött kis kutyakölyket felvették az út széléről, egy emberéletet is vettek fel vele.

Irodalom.

Beküldetett hozzánk. A ló szerkezete, belső szervei. Robicsek Zsigmond kiadása. Budapest, II. átdolgozott kiadás, ára 2 frt. A ló természetrajza kitűnő módon van ezen mű által ismertetve, amennyiben a szöveg között nyomtatott több ábrán kívül a könyv végéhez színezett instruktív öt kép van csatolva. Ezek egymást fűdik, egymást takarják; egy és ugyanazon lónak külső és belső részeit szemléleti úton mutatják be. Az első képen a ló testét összes részeivel látjuk, ha ezen képet felemeljük, átforgatjuk, a lónak csontvázát szemléljük a baloldalon, a jobboldalon a vérkeringést, a pirosra festett artériákat és a kék vénákat tanulmányozhatjuk. Ha ezen harmadik képet megint átforgatjuk, az izmok képét a jobb, és a belső szervek képét a baloldalán kapjuk. Az utóbbi kép kitűnő instruktív módon adja a test üregeit a benne fekvő szervekkel; az egyes szervek felemelhetők és a mögötte fekvőket pillantjuk meg, így ha a tüdőt ezer meg ezer ágazataival látjuk. Épp így a rekeszizmot, a lép, a sigereket, a vesét fel lehet emelni, látni lehet mi fekszik előtte, mögötte stb. Ilyen tanulságos és szemléltető képet még eddig nem láttunk, és e szerint a legmelegebben ajánlhatjuk mind azoknak, kik lovakkal foglalkoznak; a lovasoknak, a tiszteknek, a leendő és a kész állatorvosoknak, a gazdáknak és lókedvelőknek.

TARTALOM.

I. A hű madarak. Költemény Pósa Lajostól	121
II. Felhívás a XII. állatvédői congresszus látogatására, magyar, francia, német és angol nyelven	122
III. Jelentés a berni kongresszusról. Dr. Szalkay Gyulától	126
IV. A szemfedezők káros következményeiről	137
V. A békacombok szerzése	139
VI. A jövő nemzedék munkálatai az állatvédelem terén	139
a) az eperjesi collegium dolgozata	141
b) a nagy-kanizsai r. k. főgym. dolgozata	145
c) a pozsonyi ág. ev. lyceum "	148
d) a sárospataki ref. collegium "	149
e) a soproni főreáltanoda "	153
f) a szegedi állami főreáltanoda "	154
g) az ungvári főgymnázium "	157
A budapesti középtanodák megkésett dolgozatai:	
a) az V. ker. kir. kath. főgym. dolgozata	158
b) a VII. ker. állami főgym. dolgozata	159
<i>Irodalom.</i>	
VII. A ló szerkezete, Robicssek Zsigmond kiadása	163

- e) érdemek elismerése és jutalmazás;
- f) tapasztalás alapján idevágó törvények, rendeletek és szabályzatok korszerű fejlesztése.

Tagság.

6. §. Az egyesület tagjai:

1. Alapítók, kik egyszer s mindenkorra legalább is 25 frtnyi alapítvánnyal járulnak az egyesület céljaihoz.

2. Rendes tagok, kik 3 évi időtartamra iratkoznak be és 1 frtnyi évi díjat fizetnek. Évenként tagsági igazolási bécézt kapnak.

5. Csoporttagok: Ide oly csoportozatok tartoznak, melyek rendszeren csak egy évig állanak fenn. Ilyenek a fi- és női tanodák osztályai, akadémiai és egyetemi társulatok, önképző körök, nyelvi és egyéb egy évre terjedő tanfolyamok. Ezek egy évre együttesen egy forint lefizetésére kötelezettek; egy évre terjedő bécézt kapnak.

7. §. Az egyesületnek tagja lehet minden feddhetlen jellemű egyén kor- és rangkülönbség nélkül, a ki az egyesületnek egy rendes vagy alapító tagja által ajánlatott, vagy sajátkezű nyilatkozatot küld be.

A tagság megszűnése.

13. §. A tagság megszűnik:

a) a kötelezett 3 év leteltével, ha a kilépés a titkárságnál legkésőbb a kötelezett 3 évi időszak utolsó hónapjában bejelentetett. Előleges írásban beadandó lemondás nélkül a tagsági kötelezettség további 3 évig tart.

A fiók-egyesületek.

19. §. Vidéken fiók-egyesület alakítására 30 tagnak ily célból való egyesülése szükséges.

A fiók-egyleti tagdíj-bevétel két harmada a fiókot illeti ottani céljai- és szükségleteire, egyharmada pedig a központba szállítandó; ennek fejében a fiók-egyleti tag az anya-egylet kiadványaiban, évkönyvében és egyéb előforduló segélyeszközökben részesül.

Kitüntetések és jutalmazások.

24. §. a) *Tisztelteti tagokká* való választás által; a kitüntetés az állatvédelem terén szerzett érdemek mérve szerint lehet elnök, alelnök vagy titkári is;

b) *dicserő oklevél* által, melyet az egyesületi tagoknak és nem tagoknak, kiváló működése elismeréséül nyújt;

c) *elismerő oklevél* oly egyének számára, kik az állatvédelmet különös gonddal művelik és általában az állatok védelmére kelnek;

d) *elismerő nyilatkozat* rendőri közegeknek és oly egyének számára, kik a reájuk bízott állatokkal emberségesen bánnak;

e) pénzbeli jutalom eselédék vagy más alkalmazottak számára az állatok kiváló gondozásáért; rendőri alsóbb közegek számára kiváló szolgálatkészségért és éberségért az állatvédő-egyesület tagokkal és azok ügyeivel szemben.

Az „Országos Állatvédő Egyesület“ kiadványai:

1. **Védjük az állatokat.** I. Évkönyv az 1882. évre, szerkesztve Herman Ottó főtitkár által. I. kiadvány. Elfogyott.
2. **Az állatok védelme.** II. Évkönyv az 1883. évre, szerkesztve Herman Ottó főtitkár által. II. kiadvány. Elfogyott.
3. **Állatbarát.** Havi folyóirat 1884—1886. Szerkesztve Szallenbach Imre másodtitkár által. III. kiadvány. Elfogyott.
4. **III. Évkönyv.** Az 1887. évre, szerkesztve dr. Szalkay Gyula főtitkár által. IV. kiadvány.
5. **IV. Évkönyv.** Az 1888. évre, szerk. dr. Szalkay Gy. főtitkár által. V-ik, tévesen IV. kiadványnak nyomtatva.
6. **V. Évkönyv.** Az 1889. évre, szerk. dr. Szalkay Gy. főtitkár által. VI-ik, tévesen V. kiadványnak nyomtatva.
7. **Katalog** der ausgestellten Objecte in Wien und Köln 1890. und kurze Geschichte der Thierschutz-Bestrebungen in Ungarn. VII-ik, tévesen VI. kiadványnak nyomtatva.
8. **VI. Évkönyv.** Az 1890. évre, szerk. dr. Szalkay Gy. főtitkár által. VIII. kiadvány.
9. **Az állatok Öre.** I. év. 1., 2., II. év. 3., 4., 5., III. év. 1., 2., 3., 4.
10. **Röpiratok.** 1., 2. és 3. szám. X. kiadvány.
11. **Elbeszélések.** 1. és 2. szám. XI. kiadvány.
12. **VII. Évkönyv.** Az 1891. évre. XII. kiadvány, szerk. dr. Szalkay.
13. **Az Orsz. Állatvédő Egyesület könyvtára.** 1. kötet. *Ne bántsd az állatot.* K. Nagy Sándor, kir. törv. bírótól, 200 koronával jutalmazott pályamű, 40 elbeszélés a nép és az ifjuság számára. 2. kötet. *Gemma vagy erény és bűn.* Regény a serdültebb ifjuság, különösen felsőbb leányiskolai növendékek szivnemesítésére írta *Elpis Melena*, fordította *Szalkay Elvira* felsőbb leányiskolai tanítónő. Mindkét mű díszesen kötve aranyozott felirással 40 kr., társulati tagoknak 30 kr.
14. **Állatvédő.** 1893. évkönyv. Ára 20 kr. postán küldve 25 kr.

Lauffer Vilmos kiadásában megjelent:

15. **A libapásztor.** Elbeszélés az ifjuság és a nép számára, írta Seemann Gábor, polgáriskolai igazgató. Az Országos Állatvédő Egyesület által *koszorúzott pályamunka.*